

STENOGRAMA
conferinței anuale „Cooperarea dintre Parlament, Guvern și societatea civilă”
din 4 iulie 2016

Atelierul IV, „Cooperarea pentru eficientizarea procesului de dezvoltare a Republicii Moldova”

Dna FONARI (Președinte, Consiliului ONG, Directoarea
Centrului de Resurse „Tineri și Liberi”)

Eu sînt Antonia Fonari, funcția voluntară care m-a făcut pe mine să rog colegii din consiliul ONG să avem acest atelier și să discutăm și cu Parlamentul și Guvernul. Este o activitate voluntară pe care o am sub regiunea Marea Neagră și Balcanică în Parteneriatul organizațiilor neguvernamentale pentru eficacitatea dezvoltării. Aceasta este o platformă la nivel mondial în care organizațiile neguvernamentale văd cum sînt implementate cele 17 obiective de dezvoltare durabilă, inclusiv pentru că statele lumii au discutat foarte mult cît de cost-eficienți sînt banii cheltuiți pentru dezvoltare. Deci, organizațiile neguvernamentale la nivel global încearcă să vadă care sînt costurile pe care le suportăm la nivel de resurse financiare și umane și cum reușim cu adevărat să avem o colaborare între guverne, partenerii de dezvoltare și societatea civilă. Pornind de la ideea că în Republica Moldova noi avem mai multe platforme ale societății civile, mai multe rețele de organizații, formale, neformale, comunicăm că, am vrea să discutăm, noi cei din societatea civilă, dvs. cei care veniți din partea partenerilor de dezvoltare și dl Prim-ministru, colegii dvs. din Parlament, prin prisma obiectivelor de dezvoltare durabilă, pornind de la premisa că dvs. le cunoașteți care sînt obiectivele care au fost setate în anul trecut, dar oricum atunci cînd voi puncta niște întrebări la care o să vă rog să vă referiți. O să le trec pe unele din ele în revistă. Este vorba de agenda 2030 care are obiective economice, sociale și de mediu pentru următorii 15 ani. În anul trecut în septembrie a fost dna Gherman din partea Republicii Moldova și a pus semnătura sub acest document alături de 154 șefi de state și vreo 30 miniștri din întreaga lume, respectiv noi ne-am asumat să avem mai multe realități îmbunătățite și o calitate a vieții mai bună în următorii 15 ani.

Pentru ca noi să identificăm, astăzi, niște soluții pentru o cooperare și o dezvoltare mai bună, o să vă rog să ne gîndim dacă, venind din societatea civilă mă gîndesc la asta, avînd actori-cheie, cei pe care i-am numit aici, parteneri de dezvoltare, Parlament, Guvern, la un moment dat am micșora cu 70 la sută banii pe care partenerii pentru dezvoltare îi oferă societății civile, finanțări prin granturi, în ce domeniu vor fi actorii mai puțin activi? Vor fi actorii din societatea civilă mai puțin activi dacă nu vom oferi 75 la sută sau 80 la sută din granturile care se oferă acum? Trebuie să ne punem la un moment dat problema – dacă avem societate civilă veritabilă sau dacă avem prestatori de servicii pe bază de proiecte. Nu este rău să fii prestator de serviciu pe bază de proiecte, dar, trebuie să ne gîndim dacă

avem societate civilă care este gata să iasă în stradă. Eu știu că avem, dar cât de mare este acest segment. Trebuie să ne facem griji nu trebuie să ne facem griji?

În ultimii ani am avut asistență externă de câteva milioane de euro anual. O să ne vorbească dl Croitoru mai mult despre aceasta. Noi acum conform obiectivului 1 de dezvoltare globală, după atîția ani de investiții, putem să spunem că ”Moldova este fără sărăcie”? Este obiectivul 1. Să spunem asta nu în context de deziderat electoral, dar pentru că aceasta se întîmplă, pentru că noi am investit suficient în cetățenia activă, în voluntariat sau în alte forme ale coeziunii sociale și implicării în analiza și rezolvarea problemelor comunitare. Este pentru prima oară și poate pare un pic dur și direct, dar partenerii pentru dezvoltare probabil ar trebui să spună dacă sînt mulțumiți și dacă mai avem ceva de făcut. Guvernul trebuie să vadă, eu am zis asta în prima parte și o să mai repet, este așa un trend acum în situația politică – politicienii mai în glumă, mai în serios zic, dar poate să investim în renovarea închisorilor - unii din politicieni ar putea la un moment dat să treacă pe acolo. Propunerea noastră era că poate Guvernul și Parlamentul trebuie să-și propună să investească în cetățenia activă și voluntariat, ca noi toți să contribuim mai mult, ca calitatea vieții să fie mai bună, iar mai tîrziu cînd se termină mandatul politic și ne întoarcem toți în mediul academic, în business, sau unde am fost anterior, să avem unde să ne întoarcem într-o societate care știe să analizeze, să dea replica politicului și să dialogheze prin argumente. Nu pur și simplu să protestăm, dar să vă spunem de ce protestăm și ce dorim să schimbăm.

Noi am putea să estimăm o altă întrebare, atunci cînd organizațiile societății civile naționale vor fi independente financiar și de donatori, dar și de perspectiva că avem 2 la sută cumpărare de servicii sociale și noi putem să ne asigurăm măcar parțial această independență, pentru că atunci cînd noi vom fi independenți sau parțial independenți, presupunem că am putea să discutăm mai sincer, mai îndrăzneț, mai direct, dar și acum ar fi cazul și în conștiință de cauză și cu administrația publică locală și cu administrația publică centrală, dar și cu partenerii de dezvoltare. De asta, unii colegi de ai mei au zis – dar noi sîntem gata să spunem partenerilor de dezvoltare ce ne frămîntă și avem niște dubii că chiar ne mișcăm cu mult succes, dar bănuim că și partenerii de dezvoltare își pun niște întrebări – cum ne mișcăm?

Obiectivul global nr.12 – consum și producție responsabilă. Eu m-am întrebat dacă acest obiectiv ar face cumva referință și cum se cheltuiesc banii care vin din asistență externă. Am putea la acest obiectiv, poate colegii de la ONU ar putea să ne spună, dacă ținem cont că acești bani în majoritate sau cea mai mare sumă vin, totuși, din UE. În UE țările care au intrat recent sînt România, Bulgaria. Deci, România și Bulgaria au sate în care copiii au probleme cu accesul la școală. Noi ne odihnim în România și în Bulgaria și știm care este venitul mediu și s-ar putea să cunoaștem familii care se descurcă destul de greu din salariul pe care îl au, dar ei plătesc impozite la stat, iar după aceasta România direcționează banii la UE și acești bani vin prin ajutoare și în Republica Moldova. Deci, acești bani nu cad din pod, care vin prin ajutoare în Republica Moldova, ei sînt niște bani plătiți din pușinul unor oameni concreți. Știind acest lucru haideți să ne gîndim – de cîte ori

am analizat asta atunci cînd noi toți – instituțiile statului, Guvernul, Parlamentul, societatea civilă, partenerii de dezvoltare, am făcut evenimente de eradicare a sărăciei, sănătate și alte obiective de dezvoltare durabilă, care nu țineau strict de obiective, dar erau în acel context, în cele mai scumpe locații din Chișinău. S-ar putea de închiriat locații așa cum face consiliul ONG și alte platforme, de la instituții de stat, de la instituții puțin mai modeste, să mai investim în infrastructură ca să poată cu această ocazie să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități. Ar fi poate o ocazie să mai economisim pe coffee break-uri sau nu? Să ținem cont de o întrebare pe care ne-o punem în organizația noastră și care ține de eradicarea sărăciei și de obiectivul 2 de dezvoltare – foamete zero, ca atunci cînd facem evenimente, am putea să facem niște pachete din mîncarea care ne rămîne, multă mîncare, am văzut foarte multe evenimente unde rămîne foarte multă mîncare pe masă și la coffee break-uri, și la recepții – cîți dintre noi facem pachete ca să le ducem la familiile care nu au cu ce să-și hrănească copiii sau persoane cu dizabilități? Poate vă pare prea îngustă abordarea, dar din perspectiva mea de cetățeană, asta este abordarea pe care eu o văd ca om a acestor obiective de dezvoltare pe care le-a setat guvernele lumii în anul trecut.

Obiectivul 13 de dezvoltare - acțiune climatică. Am putea să reevaluăm valorile noastre organizaționale, atunci cînd printăm foarte multe materiale și nu mă refer numai la hîrțile, scrisorile și toate documentele care se aruncă în coș în fiecare zi în organizații. Am văzut în perioade electorale în foarte multe dintre organizațiile care sînt și în această sală cutii mari cu multe, multe materiale electorale care nu au reușit să fie distribuite. Asta ține de valoarea noastră organizațională cu referință la un obiectiv concret, ține de valoarea noastră organizațională, atunci cînd această hîrtie merge în coșul de gunoi menajer, împreună cu acele multe sticle de plastic de 250 de gr, de aceste pahare de plastic pe care le aruncăm de la coffee break-uri, asta ține de valoarea noastră, atunci cînd aruncăm și sticle și gunoi menajer, totul la un loc, cînd de fapt autoritățile și aici trebuie să salutăm că cel puțin în mun. Chișinău sînt coșuri unde putem să aruncăm selectiv gunoiul.

Bineînțeles că, foarte multe din întrebările pe care le-am pus pînă acum și deja sînt spre capăt, ele nu ne afectează direct pe noi, pentru că mulți dintre noi rezolvăm problemele pe care le avem, oameni care sîntem în această sală, accesînd servicii plătite și nu toți dintre noi mergem la policlinică să vedem cum trăiesc și ce acces la medicină au oamenii din această țară. Foarte mulți dintre noi ne ducem copiii la școli private, la grădinițe private și poate nu întotdeauna vedem impactul acesta direct, dar, atunci cînd partenerii de dezvoltare, organizațiile care administrează cîteva milioane de euro în an, ar porni de la atitudine, deci, nu pur și simplu am bani ca să rezolv o situație sau fac asta pentru că am un contract, dar dacă am porni să ne evaluăm atitudinea noastră personală din perspectiva obiectivelor de dezvoltare globală, credeți că am schimba cumva situația, credeți că ați putea face referință la atitudini care să le putem schimba ieșind din această sală, la parteneriate pe care le putem schimba, ieșind din această sală, pentru că eu vin din mediul organizațiilor neguvernamentale și, deocamdată, organizațiile

neguvernamentale din Republica Moldova au o imagine relativ bună. Dacă vor veni mai mulți bani pentru integrarea europeană, vor fi mai mulți bani pentru acelaș tip de serviciu, poate nici capacitatea de absorbție nu va mai fi la fel de bună. Nu o să avem noi problema cu pierderea de imagine? Că o să fim percepuți pur și simplu ca niște oameni care activăm ca SRL-uri? Nu vom avea aceeași problemă pe care au avut-o alte țări care au intrat în UE și care la un moment dat a dispărut ideea de societate civilă?

Ne-am referit la România. În ultimii ani România a pierdut această idee de societate civilă autentică. Noi avem această problemă? Am putea să ne gândim astăzi la acest lucru, pentru că dezvoltarea țării se face cu organizații non-profit care au voluntari și organizațiile neguvernamentale trebuie să aibă voluntari pentru a crește o altă pleiadă liber sociali și ar trebui să investim în cetățenia activă nu pur și simplu în ONG, în grupuri de cetățeni care ies în stradă și fac o schimbare și poate nu au timp să vină aici cu noi, pentru că s-au dus să protesteze pentru drepturile unui om concret. Ar trebui să investim în sedii, în capacitatea oamenilor de a crea și implementa politici publice și capacitatea lor de a dialoga, argumenta și de a veni cu un alt punct de vedere. Asta era ideea cu care am venit eu aici. Astea sînt întrebările pe care le-am pregătit eu pentru provocare. Știți că am o imagine bună de provocatoare. În acest moment, după toată provocarea aceasta, dl Filip, probabil că deja este pregătit să vină cu primele răspunsuri.

DI FILIP (Prim-ministru)

Eu vă mulțumesc și vreau să pornesc întru a-i saluta pe toți. Eu consider că acest format este unul bun pentru acest dialog. Sînt sigur că astfel de ateliere sînt axate pe un dialog constructiv care trebuie să ducă în final la găsirea a mai multor soluții, la problemele cu care ne confruntăm sau multe întrebări care apar și nu și-au găsit răspunsurile încă pînă acum. Dar, de la bun început, vreau să vă spun că parteneriatul este un cuvînt care îmi ghidează activitatea ca Premier. Sînt un om al dialogului constructiv și dacă ar fi să vorbim despre parteneriat, este important parteneriatul extern și de la bun început al mandatului, am zis că nu cerem încredere în avans, nu cerem nimic în avans, cerem puțină răbdare și să fim judecați prin rezultatele pe care le vom obține și le vom demonstra. Revenind la parteneriatul intern – eu cred că este unul foarte important și eu consider drept partener intern fiecare cetățean al Republicii Moldova care contribuie la funcționarea Republicii Moldova, la faptul pentru ca țara să meargă înainte și, în acest sens pentru mine dialogul cu societatea civilă este o chestiune extrem de importantă. Noi am mai avut mai multe întîlniri. Am încercat să discutăm care este eficiența sau identificarea unui mecanism foarte eficient de conlucrare între autoritățile publice și societatea civilă. Eu cred că ne apropiem spre a identifica o platformă permanentă și eu zic acest lucru pentru că este foarte important și am obișnuit tot timpul să fac acest lucru, să mă consult pe larg, pe toate problemele care există și fie că am fost în domeniul privat sau fie că sînt în spațiul public. Asemenea abordare a fost și atunci cînd m-am întîlnit de cîteva ori cu asociațiile agricole. Am văzut care sînt toate problemele. Am identificat careva soluții. Am

elaborat și un plan de acțiuni care se implementează și eu cred că la următoarea ședință o să raportăm despre mai multe lucruri realizate. Fie că vorbim de piața farmaceutică. Am încercat să discutăm cu toți actorii din acest domeniu. Astfel și aici degrabă o să resimțim din toate modificările pe care le-am făcut sau fie că vorbim de mediul de afaceri, dincolo de Consiliul economic, avem întâlniri săptămânale cu diferiți reprezentanți ai mediului de afaceri. Astfel, încercăm să găsim soluții pentru a mișca lucrurile înainte. Din punctul meu de vedere sînt importante aceste domenii, dar nu numai, pentru că în final impactul lor este unul mare și cînd vorbim de capacitatea de finanțare a unui domeniu sau altul. Mai ales în această perioadă deloc ușoară pentru țară a noastră, este foarte important să tragem în aceeași direcție – administrația publică și societatea civilă.

Eu cred că sînt printre cei care simt cel mai bine ce înseamnă să ai susținerea societății civile și ce înseamnă să nu ai această susținere pe unele proiecte. Or atunci cînd există această susținere, cu un efort mai mic, există această sinergie, lucrurile se mișcă mult mai repede înainte și invers, trebuie să depui efort nespun de mare pentru a mișca foarte puțin principiul invers atunci cînd nu există această înțelegere și această susținere. Eu am declarat de la bun început, am fost și sîntem deschiși pentru oricare grup de colaborare, de conlucrare, cu atît mai mult că eu cred că cu cît mai bine este consultat un proiect sau altul, cu atît mai ușoară este implementarea acestui proiect pe urmă.

Eu nu vreau să ascund că sînt suficiente probleme și pe interiorul Guvernului. Sîntem pregătiți să ne pornim cu mai multe reforme și nu spun în zădar acest lucru, pentru că pornind chiar de la Cancelaria de Stat, cea care este responsabilă astăzi de asistența externă, practic există un mecanism la Guvern cînd toate instituțiile identificînd posibilitatea de asistență externă, se concentrează tot la Cancelarie și apoi în cadrul CIPS se iau deciziile - care direcții trebuie să fie finanțate din asistență externă și care pot să mai aștepte. Trebuie să recunosc că de cînd sînt în funcția de Prim-ministru nu am petrecut ședința CIPS, chiar dacă au fost cîteva tentative, din simplul motiv, ok, pe de o parte, nu prea avem asistență externă sau acest Guvern încă nu a primit nimic din extern, sîntem pe cont propriu, dar și posibilități care pot fi finanțate din credite, am luat o decizie să oprim puțin, să luăm o pauză, pentru că de multe ori am depistat la Guvern foarte multe strategii finanțate, bani care au fost cheltuiți, dar neeficient.

Din punctul meu de vedere și lucrul care pe care l-am solicitat de la ministere, să avem viziuni pe fiecare domeniu. Este foarte important să existe această viziune pe domenii mai întîi, apoi una integrată ca să știm cu certitudine care sînt prioritățile, pentru că astăzi putem avea proiecte, putem ajunge la limita de sus de creditare externă și în final să vedem că prioritățile trebuiau să fie altele. Acesta este din punctul meu de vedere unul dintre cele mai importante lucruri. Să știm cu certitudine prioritățile și consecutivitatea de finanțare a acestor priorități.

Eu deja am solicitat acest lucru pe fiecare domeniu și cred că în cel mai apropiat timp noi vom ști cum mergem pe acest drum, pentru că este foarte important ca mai întîi să punem temelie, apoi, pereții, apoi acoperișul, apoi să cumpărăm mobila în interiorul casei, dar nici de cum invers. Trebuie să recunosc că

de multe ori s-a procedat în așa fel. Astăzi, sîntem în situația să pornim reforma Cancelariei, care, din punctul meu de vedere, nu este tocmai cea mai eficientă structură, dar este instrumentul de bază cu care trebuie să lucreze un Guvern. Are foarte multe funcții improprii și sîntem pregătiți. Deja a fost făcută și o evaluare în acest sens. Un lucru elementar vreau să vă spun că sîntem porniți pe reforma circuitului sau avizării proiectelor care este unul nu tocmai eficient astăzi.

În final, știți că sîntem gata să mergem pe reforma administrației publice centrale. Dar pentru a purcede la implementarea acestei reforme avem nevoie de o unitate care poate implementa această reformă sau revenim înapoi la reformarea Cancelariei, sau o unitate în cadrul Cancelariei care va avea această capacitate de a implementa această reformă.

În final. Există această modalitate de coordonare a asistenței externe la Guvern și din punctul meu de vedere este foarte bine gîndită. Pentru că atunci cînd fiecare instituție își va asigura finanțarea din exterior atunci în general se pierde controlul eficienței acestei finanțări. Este bine că a fost concentrată fie în cadrul acestui Comitet interministerial pentru planificare strategică, doar că și această platformă trebuie să aibă o bază, o atitudine foarte transparentă din punctul meu de vedere și revin la ceea ce am spus că, trebuie să cunoaștem foarte bine prioritățile și pașii consecutivi – unde trebuie utilizată această finanțare. Eu vă declar absolut că sîntem deschiși, pentru ca aici în acest punct unde se concentrează și trebuie luate deciziile cum este utilizată asistența externă, să ia parte și societatea civilă. Vă declar toată deschiderea și dimpotrivă cred că va fi foarte bine chiar în cadrul acestui Comitet, urmează doar societatea civilă să găsească această formulă pentru a identifica cine îi va reprezenta în acest Comitet, sau fie că vom inventa altă platformă, dar sensul este că va fi acel Centru unde se vor lua deciziile cum trebuie utilizată eficient această asistență.

Încă odată, așa cum v-o spuneam și mai multe luni în urmă – eu vreau să fiți siguri că există toată hotărîrea și determinarea aici la Guvern să identificăm cele mai eficiente formule de conlucrare cu societatea civilă, pentru că noi nu avem ce ascunde, ba dimpotrivă vrem să fim nu doar criticați de societatea civilă, dar vrem ca societatea civilă să fie parte a procesului, să luați parte și atunci cînd se elaborează politici sau viziuni. Din punctul meu de vedere, asta este cea mai eficientă metodă, atunci cînd toate părțile acestui proces iau parte la dezvoltarea acestui proces, monitorizează, asigură implementarea lui în final, sau asta ar însemna că cu toți tragem în aceeași direcție. Asta nu înseamnă că noi în permanență trebuie să avem o unanimitate de idei și viziuni, ba dimpotrivă, ideile, viziunile, soluțiile pot fi diferite, doar că ele trebuie dezbătute, trebuie discutate, astfel încît să fie identificate cele mai eficiente. Eu vă mulțumesc.

Dna FONARI

Să vi-l prezint pe colegul meu dl Ghenadie Țurcanu. Este colegul meu în Consiliul ONG. Consiliul ONG este platforma care este aleasă de către organizații neguvernamentale, care se întrunesc odată la doi ani. Deocamdată la forumul ONG se întîlnesc cele mai multe ONG-uri. De obicei, vin reprezentanți din 100 de

organizații și platforme. Noi vom fi bucuroși când va apărea o altă platformă mai mare decât noi, dar, deocamdată, în Consiliul ONG încercăm să facem ceea ce se regăsește în rezoluția noastră și dl Țurcanu a fost și prezent în două mandate ale CNP și este coordonator la o organizație foarte importantă care face un lucru extraordinar pentru domeniul de sănătate – Centrul de Politici Analitice în Sănătate. Dumnealui va explica în continuare niște reguli de joc pentru acest grup al nostru.

DI ȚURCANU (Membru al Consiliului ONG;
Centrul „PAS” Coordonator de Programe)

Mulțumesc mult. În primul rând, aș vrea să aduc mulțumiri tuturor dvs. că ați găsit timp, inclusiv, dle Prim-ministru, partenerii de dezvoltare, deputați din Parlament, avem mai mulți reprezentanți din societatea civilă. Anume că, din timpul dvs. prețios ați reușit să identificați și să participați la acest atelier care se petrece în fiecare an sub egida Conferinței de colaborare a Parlamentului cu societatea civilă – Realizarea Strategiei de dezvoltare a societății civile, dar și Concepției de colaborare a Parlamentului cu societatea civilă și, implicit și a Guvernului. Mulțumesc mult, dlui Prim-ministru, pentru deschidere și a menționat deja în alocuțiunea sa mai multe răspunsuri la întrebările abordate de către Antonia. Dat fiind faptul că sînt la acest atelier în calitate de moderator, aș vrea de la început să stabilim niște reguli de joc. Conform agendei avem planificată durata evenimentului pînă la ora 17.00. Dacă reușim să epuizăm subiectele mai devreme, putem să terminăm și mai devreme, dar pentru a eficientiza activitatea propun ca intervențiile, avem înscriși pentru intervenții șapte vorbitori. Aș propune să avem intervenții în limita de 5-7 minute nu mai mult, pentru că ulterior discuțiile sau propunerile se pot dubla și, evident, pentru a oferi mai mult timp pentru ceilalți care nu sînt înscriși pentru diferite intervenții sau întrebări anume la ceea ce s-a străduit să puncteze Antonia, ceea ce a menționat și dl Prim-ministru și eu văd și după părerea mea că la multe întrebări punctate de Antonia s-a găsit deja răspuns în alocuțiunea Primului-ministru și dacă ne uităm și la agenda de dezvoltare durabilă, ea are foarte multe în comun, pentru că această dezvoltare durabilă este o agendă-cadru. Cred că nu există nici un Guvern în lume care nu are printre prioritățile sale anume aceste abordări din agenda de dezvoltare durabilă și avem astăzi la acest atelier reprezentantul permanent adjunct al PNUD în Republica Moldova dna Narine Sahakyan și îi ofer cuvîntul. Vă rog.

Narine SAHAKYAN (reprezentant permanent adjunct al PNUD în
Moldova)

Mulțumesc foarte mult. Este un semn foarte bun această conferință pentru dezvoltarea societății civile, Guvern, Parlament (înregistrare audio)

Mulțumesc pentru atenție.

DI ȚURCANU

Dna Narine, vă mulțumesc foarte mult pentru intervenția dvs., pentru acea informație prețioasă pe care ne-ați adus-o tuturor. Cred că pe parcurs dacă vor fi întrebări, întrebările pot fi și în cadrul intervențiilor pe care s-au înscris reprezentanții societății civile și pînă atunci îi ofer cuvîntul dlui Suren Avanesyan, Consilier Superior în domeniul Guvernare, Stat de Drept și Combaterea Corupției, USAID.

DI AVANESYAN (Consilier Superior în domeniul Guvernare, Stat de Drept și Combaterea Corupției, USAID)

Stimate dle Prim-ministru, stimați membri al acestui atelier, doamnelor și domnilor. Societatea civilă marchează anul acesta 25 de ani..... (înregistrare audio)

Mulțumesc.

DI BELEAC (Director de Program FHI 360)

Bună ziua tuturor. Am vrut doar să adaug la ceea ce a menționat colegul meu Sorin. Sînt Anatol Beleac, reprezint Organizația FHI 360. Noi implementăm un program amplu de 5 ani finanțat de către Agenția SUA pentru dezvoltare internațională. Probabil traducătorii o să spună, dar eu am numărat că s-a menționat cuvîntul parteneriat de 5-6 ori de la începutul conferinței noastre. Acest fapt încă odată demonstrează cît de important este ideea parteneriatului general în dezvoltarea țării, în dezvoltarea societății civile. În acest context ne-am amintit de un citat mai vechi care spune: ”nu este nimic mai puternic decît ideea a cărui timp a sosit”. Ideea acestui parteneriat a sosit și mă bucur că această idee deja se discută la nivel național aici în Moldova și este o idee, un subiect de cîtiva ani pus pe agenda internațională în cadrul ONU, a agențiilor bilaterale și multilaterale de dezvoltare. Proiectul pe care îl implementăm cu finanțarea USAID așa și se numește – finanțarea pentru o societate civilă durabilă. După cum spuneam are o durată de cinci ani și sîntem bucuroși chiar să susținem și acest eveniment de azi și mîine. Eveniment de o mare anvergură în ceea ce ține de dialog de politici publice. Scopul primordial al acestui program constă în consolidarea capacității civile pentru acest dialog. Dacă spunem parteneriate A, B, trebuie să creștem această capacitate de parteneriat. Organizația societății civile trebuie să fie pregătită pentru un asemenea parteneriat. Să participe activ, să știe cum să se implice în procesul decizional, cum să mobilizeze cetățenii pentru acest proces și cum să raporteze apoi cetățenilor. Este foarte importantă această dezvoltare a capacităților societății civile și pregătirii pentru acest dialog. Probabil o distincție față de alte programe de asistență în Moldova, un element important al Programului pe care îl implementăm constă în faptul că este focusat anume pe dezvoltarea societății civile, nu doar lucru pentru societatea civilă pentru a atinge acest obiectiv, dar, însăși dezvoltarea societății civile, a organizațiilor societății civile și a cadrului de lucru a acestor organizații. Sînt două aspecte – parte internă și partea externă. Partea internă este

mai puțin interesantă, uneori plictisitoare pentru organizațiile neguvernamentale, dar este foarte important ca organizațiile să fie, să lucreze asupra guvernării interne în cadrul acestor organizații, să-și dezvolte o planificare strategică, o vizibilitate pentru a cere guvernării și a participa într-un anumit proces, trebuie să fie însăși organizația puternică, să aibă procese transparente, sănătoase în cadrul acestei organizații. Partea internă este destul de importantă în acest efort.

Partea externă. Probabil acest eveniment face parte din ceea ce se numește parte externă. Cadrul legal și fiscal, cadrul de participare a organizațiilor, la fel, este foarte important. Pentru a avea anumite rezultate în această eficiență a dezvoltării, trebuie să existe un cadru legal foarte favorabil pentru ca organizațiile să poată să participe. Dacă nu este un cadru favorabil pentru a pregăti acele opinii, a depune opiniile, a participa la nivel de Parlament, de Guvern, acest cadru nu are toate elementele necesare, la fel, dialogul nu are acea durabilitate pe care noi ne-o dorim cu toții.

Cu referire la tematica acestui atelier. Deseori, în ultimii ani am văzut transpunerea unor idei de pe agenda internațională pe teren național. Și lecția învățată probabil a fost că și cum spun mulți experți în dezvoltarea internațională – contextul este regele în asemenea transpuneri. Foarte mult contează de contextul țării respective. Am văzut discuții astăzi cu privire la a fi CNP sau a nu fi, ce se întâmplă cu strategia dezvoltării civile mai departe. Deci, toate aceste discuții trebuie să se încadreze foarte mult în contextul țării, pentru că principiile generale, principiile sînt lecții învățate la nivelul principiilor din Istanbul cu privire la eficiența dezvoltării și multe alte lecții învățate, dar contextul este foarte important. De asta, o sugestie a mea este să ținem cont de contextul care există.

Pentru mine un aspect foarte important din acest context este independența organizațiilor societății civile și aici mă refer la independența în mai multe aspecte, dar mai mult financiar, în special. 90 și ceva la sută din organizații nu trebuie să depindă nici de donatorii străini, nici de Guvern, nici de APL, nici de APC, trebuie să aibă o bază de susținere cât mai largă în societate, atât morală, cât și financiară, pentru ca organizațiile să poată liber să-și expună părerea, să aibă această capacitate și să nu depindă de nimeni și atunci va fi asigurată durabilitatea societății civile, diversitatea acesteia și multe altele criterii. Mulțumesc.

DI ȚURCANU

Îi mulțumesc foarte mult dlui Sorin Avanesyan, mulțumesc mult dlui Anatolie Beleac pentru acele completări pe care le-ați adus la intervenția dlui consilier superior. Cred că ceea ce ați menționat dvs. este de fapt ceva important pentru organizațiile societății civile, pentru că a nu depinde nici de donatori și nici de cei de la guvernare, atunci aceasta este dezvoltarea, aceasta este transparență și unde lucrurile se pot mișca. De fapt, pînă acum toți vorbitorii au menționat acest lucru, dar dvs. ați evidențiat-o într-o forma așa mai precisă.

Guvernul monitorizează asistența oferită de către partenerii de dezvoltare. Noi știm că Cancelaria de Stat are o structură și o secție care se ocupă de monitorizarea suportului donatorilor internaționali, ceea ce a menționat și dl Prim-

ministru că se încearcă reforme în Cancelaria de Stat. Din experiența mea pot să vă spun că au reușit să implementeze programe de guvernare și să atingă rezultate doar acele guverne care, anume, au început cu reforma administrației publice centrale și cu eficientizarea Cancelariei de Stat, pentru că aici este un model, aici este o practică și de aici merge spre ministere, spre agenții și toate celelalte autorități care să lucreze, să implementeze, deci, se uită la ceea ce se face sus, ceea ce se face în Guvern, ceea ce se face în Cancelaria de Stat și dacă aici va fi o viziune corectă, va fi o abordare constructivă și o realizare eficientă a activităților din programul Guvernului, atunci se pot atinge rezultate. Dl Valentin Croitoru, șeful Direcției monitorizare și evaluare a Cancelariei de Stat s-a înscris pentru intervenție ca să ne aducă la cunoștință anume despre rezultatele acestui raport care îl realizează Cancelaria de Stat. Vă mulțumesc mult.

Dl CROITORU (Direcția monitorizare și evaluare, Cancelaria de Stat)

Mulțumesc. Onorată asistență, stimați colegi, stimate dle Prim-ministru, într-adevăr Cancelaria de Stat prin prisma Direcției evaluare și monitorizare definitivează acum, iese la o etapă finală, raportul privind asistența externă, eficiența pentru cooperare și dezvoltare. Analizăm anul calendaristic 2015, unde au fost debursați peste 300 milioane de euro ca asistență externă, sume financiare din partea partenerilor de dezvoltare pentru Republica Moldova. Deja când va fi raportul final va fi și o sumă exactă. Este greu să diferențiezi care parte din această sumă s-a dus pentru dezvoltarea societății civile, întrucât multe proiecte au ca parte componentă dezvoltarea societății civile în acel sector unde este desfășurat proiectul, însă este o sumă considerabilă care a mers pentru societatea civilă. Pentru a oferi un pic de context în care operează acești doi actori – Guvernul, societatea civilă și aceste resurse financiare (asistență externă) trebuie să ne uităm la Parteneriatul global, Declarația de la Paris, un Forum internațional la care s-a scris și Republica Moldova, care urmărește această conlucrare constructivă dintre societatea civilă și Guvern pentru eficientizarea asistenței pentru dezvoltare.

Indicatorul 2 al acestui Parteneriat global spune că societatea civilă trebuie să funcționeze într-un mediu ce maximizează implicarea și contribuția acesteia la dezvoltare. În esență, ne uităm despre cum Guvernul depune eforturi pentru a facilita participarea ONG-urilor la dialogul pe politici publice și anul trecut am pierdut câteva puncte din cauza că nu a fost activ acest CNP, dar am câștigat câteva puncte, unele foarte mari, pentru transparență pentru aceste portaluri inovaționale care permit o transparență foarte mare față de proiectele de asistență externă, cât și cadrul de politici care urmează a fi aprobat prin hotărâre de Guvern. Site-ul www.particip.gov.md este privit cu ochi foarte buni de către partenerii de dezvoltare și comunitatea internațională întrucât el permite actorilor din societatea civilă să se expună pe marginea proiectelor de hotărâri de Guvern care urmează să fie aprobate. De asemenea, există platforma de gestiune a asistenței externe www.amp.gov.md care deține informații exacte pe 200 de câmpuri despre ce anume face acel proiect de asistență externă, cine sînt beneficiarii, care urmează a fi debursările, predictibilitatea, localizarea și multe altele. Din păcate nu foarte

mulți actori în afara Guvernului utilizează acest portal, dar el există și el este accesibil 24/7 mereu pe portalul www.amp.gov.md și deține pînă și contractele partenerilor de dezvoltare cu acel beneficiar căruia urmează să-i ofere proiectul de asistență externă.

Pentru ONG-uri noi avem cîteva practici separate menite să-i ajutăm. Toți știm că atunci cînd se inițiază un proiect de asistență externă se dorește acea aplicare a cotei zero TVA și noi nu avem ca utilizatori ai sistemului ONG-urile, dar mereu le facilităm aplicarea la cota zero TVA pentru o conclucrare prin email, prin partenerul de dezvoltare, în alte forme, în așa fel ca să nu tergiversăm aplicarea cotei zero TVA asupra proiectelor de care vor beneficia ONG-urile.

Cît despre viitor, ceea ce se încearcă acum este, cum a spus și dna Narine, o monitorizare foarte atentă a acestor obiective de dezvoltare și acel obiectiv 16, care menește să avem instituții puternice, de care a vorbit și societatea civilă. Se dorește dezvoltarea unui modul nou care va permite răspunsul la această întrebare. Da cît anume din asistența externă se duce pentru societatea civilă? Cine anume beneficiază? Și acum este posibil de a încerca așa o analiză complexă însă ne va lua foarte mult. Sînt peste 1800 de proiecte în acest portal www.amp.gov.md și după cum vă imaginați este un volum foarte mare de analizat pentru a spune exact cît și cui a ajuns din aceste anvelope mari financiare, iar colegii de la coordonare m-au anunțat că în proiectul hotărîrii de Guvern pentru instituirea Consiliului național de coordonare pentru dezvoltare durabilă, el a fost elaborat de Cancelaria de Stat și probabil, dacă totul va merge bine, miercuri va fi aprobat și în ședință de Guvern, în componența căruia este și dna Fonari ca membru al societății civile, pentru a facilita acest acces a acestui partener strategic și important asupra tuturor informațiilor despre asistența externă, localizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă, cît și contribuția ONG-ului, societății civile la dialogul despre politici publice. Mulțumesc.

DI ȚURCANU

Și eu vă mulțumesc, dle Croitoru. Deci, foarte corect ați menționat că este imposibil într-un raport să vedem ce sumă se cheltuie într-un anumit domeniu sau pentru diferite sectoare. Trebuie de avut un sistem de monitorizare care costă prea mult și cheltuielile administrative sînt foarte mari. Important sînt rezultatele ca această asistență a partenerilor de dezvoltare să contribuie la realizarea Programului Guvernului și, pînă în ultimul rînd, ca cetățenii țării să simtă schimbarea și la propriu să vadă că situația se îmbunătățește în domeniile care sînt susținute cu ajutorul partenerilor de dezvoltare. Vreau să menționez că pe parcursul mai multor ani Republica Moldova a beneficiat de asistență externă pentru prevenirea și reducerea unei maladii foarte grave care s-a început în sec.XX, este HIV/SIDA. Aceasta a fost și una din prioritățile, obiectivele de dezvoltare a mileniului care au existat în anii precedenți și vreau să menționez că anume cu suportul partenerilor de dezvoltare, dar și intervenția Guvernului cu acea legislație din domeniul profilaxiei HIV/SIDA, care a fost aprobată de Parlament, a adus anumite rezultate în Republica Moldova. Dacă nu se făcea nimic atunci nu se știe

ce se putea întâmpla mai ales în situația în care este libera circulație și când acest domeniu nu mai este privit așa cum se privea 20-30 de ani în urmă. Sînt cetățeni ca și noi toți, nu trebuie să fie nici o teamă și vreau să menționez cu părere de bine că Republica Moldova a reușit să schimbe această mentalitate și în rîndul populației generale, dar și în rîndul guvernanților. Și, evident că problemele care au fost mari unele au dispărut, altele au apărut. Avem aici un reprezentant din acest domeniu, președinta Uniunii pentru prevenirea HIV/SIDA și reducerea riscurilor, dna Ala Iațco. Și dumneaei va veni cu o intervenție la acest capitol.

Dna IAȚCO (Președinte, A.O. „Tinerii pentru dreptul la viață” (TDV),
filiala Bălți)

Vă salut. Vă mulțumesc, dle Turcanu, pentru momentul acordat. Stimate dle Prim-ministru, stimați domni, stimate doamne, eu am o deosebită recunoștință pentru această platformă de dialog pentru că permite să discutăm nu doar aspecte generale ce țin de colaborarea între societatea civilă și structurile statului, în special, Guvern și Parlament, dar și subiecte foarte specifice care sînt foarte dureroase pentru o parte din societatea noastră și care, din păcate, așa platforme apar destul de rar. De asta vă zic un mulțumesc din start.

Problema pe care o voi prezenta este pe cît de specifică ,pe atît de importantă, pentru că vizează, pe de o parte, sănătatea publică, pe de altă parte, sănătatea unor oameni aparte. Este vorba de problema HIV/SIDA, dar și problema consumului de droguri care poartă un risc sporit cu infectare cu HIV. Organizațiile societății civile din Republica Moldova salută eforturile instituțiilor statului în prevenirea și controlul infecției HIV/SIDA, pentru că în comun noi am reușit să obținem foarte multe și frumoase rezultate, inclusiv cu participarea partenerilor externi prin finanțarea acordată. Pe de o parte, s-a reușit dezvoltarea unui set de servicii pentru persoanele care trăiesc cu această maladie, pe de altă parte, s-a reușit a crea un sistem de servicii pentru cei care sînt în grupurile cu risc sporit de infectare, dar, totodată, crearea de politici consecvente, politici calitative pe acest domeniu.

Povara HIV în Republica Moldova este a doua cea mai severă din regiunea europeană după Ucraina și obiectivul de dezvoltare a mileniului ce ține de HIV/SIDA este unicul obiectiv care nu a fost realizat, inclusiv din această perspectivă acest subiect ar trebui să fie pe agenda publică, pe agenda Parlamentului și pe agenda Guvernului. Noi în republică avem un număr de oameni destul de mare care sînt afectați de această maladie, peste 10 mii persoane numărul oficial înregistrat, iar cel estimat este de peste 18 mii persoane. Trebuie să facem ceva pentru a asigura acele rezultate pe care le-am obținut pînă acum pentru a oferi continuitatea lor. Aici este foarte important gîndirea investițională, să vedem care sînt beneficiile economice și care sînt rezultatele de impact în sănătatea publică. Toate aceste beneficii economice și rezultate de impact au fost dovedite sau au fost prezentate de niște programe specifice pentru grupurile cu risc sporit de infectare, printre care consumatorii de droguri este cel mai mare grup. Este vorba

de programele de prevenire HIV în grupurile cu risc sporit de infectare sau le mai zicem noi programe de reducere a riscurilor. Aceste programe și-au demonstrat eficacitatea prin reducerea cazurilor de infectare cu HIV, dar deopotrivă cu infectare cu hepatită, infecție cu transmitere sexuală, diminuarea îmbolnăvirii cu tuberculoză în grupurile respective, dar și analizarea răspândirii acestor infecții de la grupurile respective spre societatea mai largă. Republica Moldova este recunoscută drept un model de bune practici în regiune în ceea ce privește implementarea acestor programe, pentru că avem un Program național foarte bun, avem standarde care funcționează, instrucțiuni, avem o societate foarte activă care se implică atât la nivel de prestări de servicii, cât și la nivel promovare de politici. Avem un moment care ne provoacă foarte multă grijă, ține de durabilitatea acestor programe și sustenabilitatea financiară a lor, pentru că deși sînt obiectiv al Programului național, unul din primele obiective al Programului național de prevenire și control HIV/SIDA, aceste programe pînă în prezent, începînd cu anul 2000, sînt finanțate din resurse externe. Practic, doar din resurse externe, doar pe alocuri administrațiile publice locale mai oferă spații sau ceva indemnizații pentru asigurarea funcționalității acestor programe și ceva foarte puțin din bugetul de stat a fost alocat în anul 2014-2015. Este un subiect pentru că ține nu doar de durabilitatea acestor programe ci și de credibilitatea noastră, a țării, a statului în fața partenerilor externi, pentru că în momentul în care partenerii externi au venit cu alocații și eu vorbesc aici, în primul rînd, de Fondul global pentru combaterea HIV, tuberculozei și malariei, țara și-a asumat niște angajamente să contribuie și ea la implementarea acestor programe prin contribuții financiare.

Din păcate aceste contribuții pe domeniul de prevenire, nu vorbesc de alte domenii, pentru că pe tratament situația este un pic diferită, dar pe domeniul prevenire în grupurile respective, în grupurile care sînt etichetate și de care de foarte multe ori nu dorim să auzim sau cea mai mare parte a societății noastre nu dorește să audă, nu avem contribuții, ceea ce pune sub risc nu doar viitorul acestor programe, viitorul acestor oameni care beneficiază zilnic, viitorul societății întregi, pentru că aceste infecții au capacitatea de a se răspîndi și de a se extinde după aceste grupuri, dar și posibilitatea țării de a solicita în continuare suportul financiar a acestor parteneri externi. Finanțarea disponibilă în prezent este pînă la finele anului 2017. Țara are șanse foarte bune să ia finanțare și în 2018 pentru următoarea perioadă, dar totul depinde de faptul cum își va onora statul angajamentele de a susține financiar. De aceea, solicitarea și subiectul pe care îl prezint eu astăzi ține de a facilita, stimate dle Prim-ministru, analiza acestui subiect la nivel de Parlament, la nivelul Comisiei parlamentare pentru protecția socială, sănătate și familie, analiza acestui subiect și identificarea acelor soluții care ar putea să aducă la alocarea contribuțiilor, identificarea acelor mecanisme care sînt capabile să susțină din banii bugetului național asociațiile obștești. Foarte des asociațiile obștești sînt percepute drept elemente străine sistemului de sănătate, sistemului de stat, ceea ce nu este corect. Activitatea asociațiilor obștești, serviciile pot fi perfect integrate, pot fi coordonate, pot fi monitorizate și noi sîntem gata pe această parte să conlucrăm foarte și foarte activ doar ca să avem asigurate aceste resurse și

această continuitate a activităților în care s-a investit foarte mult pe de o parte și de alta. Noi avem mai multe soluții la acest subiect și sîntem deschiși pentru a colabora, a comunica în continuare. Mulțumesc mult.

DI ȚURCANU

Vă mulțumesc, dna Iațco. Prin exemplul din domeniul sănătății dvs. ați abordat problema care există și în alte domenii, care există în organizațiile societății civile active. De exemplu, nu de mult a fost ședința Consiliului pentru Protecția Dreptului Copilului, care a fost prezidată de dl Prim-ministru, aceeași abordare, multe proiecte, multă asistență externă pentru prestarea unor servicii pentru copiii cu dizabilități sau cu necesități speciale care pînă acum a existat o susținere din partea partenerilor de dezvoltare și, actualmente, acești parteneri își retrag finanțările, însă aceste organizații au experiență, sînt dezvoltate, oferă servicii la cea mai înaltă calitate care există în țările din Occident. Riscă să rămînă, beneficiarii serviciilor care le oferă aceste servicii, riscă să rămînă fără de aceste servicii și, anume, durabilitatea și acelor servicii pe care le-au inițiat în Republica Moldova și în sănătate, și în protecția copilului, și în drepturile omului, și în orice domeniu este important ca să fie preluate treptat, uniform, cum se prevede de către stat în colaborare cu aceste ONG-uri care pot deveni servicii. Cunoaștem și acele prevederi de modificare a legii ca organizațiile societății civile să abordeze principiul de antreprenariat social, dezvoltarea a mai multor pîrghii, a mai multor elemente de implicare a organizațiilor societății civile, anume, prin prestarea acelor servicii prioritare pe care le necesită populația noastră. Un domeniu foarte important în acest sens este și promovarea egalității de gen pentru că chiar și astăzi la acest atelier avem mai multe persoane de gen feminin și putem spune că există o egalitate de gen. Avem experiența parlamentelor țărilor unde numărul femeilor parlamentare este foarte înaltă, și, anume, în acele țări unde numărul femeilor este mai mare, acele țări au și o politică de protecția socială mai bună și sănătate, dar și dezvoltare economică. Vreau să-i ofer cuvîntul dnei Valentina Bodrug, președinta platformei pentru egalitate de gen, să vină cu acest subiect.

Dna BODRUG (Președinte, Platforma pentru Egalitate de Gen)

Mulțumesc mult. Stimate dle Prim-ministru, stimați colegi, doamnelor și domnilor, am deosebită plăcere că, totuși, ne-am adunat la această masă rotundă, la acest dialog. Noi în baza platformei noastre am discutat foarte mult acest subiect. Pentru mine el este și o provocare. Vă spun de ce. Eu sînt președinta Platformei în bază de voluntariat, eu sînt profesor universitar, sînt președinta Gender-centru și mă bucur foarte mult că colegii mi-au acordat acest vot. Noi sîntem deja un an de zile Platforma pentru egalitate de gen și vreau să vă spun că deja în luna iunie noi am împlinit un an. Un bebeluș, dar care stă bine pe picioare. Căci noi deja putem raporta niște rezultate semnificative, dar știți care este cea mai mare mîndrie a noastră, noi deja sîntem 25 de organizații și experți în cadrul platformei. Credeți-mă că eu din 2000 înapoi am experiență de creare a platformelor, coalițiilor în Republica Moldova și în domeniul explorat la moment și pe parcursul, de fapt,

istoric asta este cea mai mare platformă cu cele mai multe organizații și cel mai important lucru – nu numai organizații care erau focusate doar pe dimensiunea de gender, dar organizații care vin din diferite domenii, dar au fost foarte interesate să promoveze și să participe la promovarea egalității de gen. Asta contează.

Al doilea aspect pe care vreau să-l menționez este faptul că, eu chiar vreau să apreciez acele eforturi de dialog care au fost stabilite deja dintre Platforma pentru egalitate de gen și mulțumesc foarte mult Antoniei, în special, și Ninei care este aici alături, care au făcut un efort deosebit să organizeze mai multe miniforumuri de conlucrare și dialog, să menționăm întâlnirea cu dl Prim-ministru și apreciem deschiderea și să-i spunem așa expresia unui dialog deschis și constructiv. Stimați colegi, vreau să menționez că de câte ori ne-am adresat și au fost niște situații mai stringente, eu chiar apreciez că s-au luat decizii foarte rapide și în măsura posibilităților s-a încercat soluționarea unor probleme, vorbim chiar și de unele servicii.

Al doilea element este conlucrarea cu Guvernul și mai multe ministere chiar pe marginea proiectului Legii nr.180 promovarea egalității de gen și Legea privind prevenirea și combaterea violenței. Acum discutăm un pachet mare. Chiar astăzi am avut o întâlnire la Ministerul Justiției și eu mă bucur foarte mult că se încearcă acest dialog. Sînt propuneri. Trebuie să știți că nu totul merge îndată, fiindcă noi sîntem diferiți. Noi venim cu poziții diferite. Noi avem experiențe diferite, ceea ce este important este să ne auzim, să ne ascultăm și să încercăm să găsim un numitor comun.

Încă un element foarte important din această perioadă mi se pare extrem, dacă noi vorbim despre Parlament și societatea civilă – menționez stabilirea conlucrării cu Platforma femeilor deputate creată cu suportul Programului UNDP. Iată avem reprezentanții aici. Iarăși, nu a fost ușor, dar totul se mișcă cînd oamenii sînt deschiși, cînd oamenii sînt interesați și cînd se depune efort. Și este foarte important să stăm toți pe poziții constructive. Asta contează. Și tot aici menționez că experiența micuță deja acumulată, dar, care trebuie după noi, fortificată și dezvoltată este dialogul dintre Platforma noastră și organizațiile ONU. Mersi mult dnei Dafina Ghenceva care a fost foarte deschisă să începem acest dialog. A venit la ședință cu noi și deja planificăm următoarea ședință pentru a discuta cît mai multe poziții stringente.

Astea fiind spuse, vreau să vă mai spun încă două situații, după mine extrem de importante, pe urmă am să trec la provocări. Ceea ce este pozitiv și eu am menționat lucrul acesta la New-York și vreau să spun că eu m-am mîndrit atunci cînd am reprezentat Republica Moldova din partea societății civile. Anul trecut în iunie am fost la New-York cînd se discuta exact înainte de a fi adoptată agenda 2030 și am vorbit că noi în Moldova avem două instrumente interesante care ne oferă posibilitatea societății civile, nu numai să inițieze, dar exact cum a spus dl Avanesyan, de fapt noi astăzi trebuie să vorbim despre eficiența dialogului, eficientizarea dialogului dintre Guvern – societatea civilă și partenerii de dezvoltare. Una din ele este ședința tehnică din cadrul misiunii OSCE care oferă platforma de dialog partenerii de dezvoltare, ministerele și societatea civilă. A fost

prima ședință a Comisiei guvernamentale pentru egalitate de gen. De ce am spus acest lucru. Am văzut în aceste două instrumente posibilități unde și noi societatea civilă putem invita proiectele, partenerii de dezvoltare să vină cu niște informații, ce proiecte se implementează? Care sînt costurile proiectelor? Care sînt rezultatele? Și aici încep provocările.

Prima mea întrebare este și către partenerii de dezvoltare, reiterînd întrebarea Antonitei – care sînt așteptările partenerilor de dezvoltare față de societatea civilă? Sînt absolut de acord. Care este rolul nostru, noi toți îl cunoaștem pe hîrtie, dar problema este dacă noi avem suficiente resurse, capacități și posibilități de a îndeplini rolul nostru, de a împinge Guvernul cînd este necesar, de a monitoriza momentele Guvernului, de a evalua eficiența eforturilor depuse și a resurselor. Eu vreau să vă spun sincer doar cîteva momente: îmi pare rău că nu sînt aici toți partenerii de dezvoltare cu care noi am lucrat pe parcurs, dar dacă îmi permiteți doar cîteva provocări. Insuficiența vizibilității proiectelor în special a rezultatelor și cost-eficiență; insuficiența vizibilității procesului de selecție a unor ONG-uri în implementarea mai multor proiecte. Noi ne pomenim cînd sîntem informați că uite aceste organizații vor implementa. Nu vă supărați – fără dovezi uneori, absolut din alt domeniu, dar ni se spune că ei au capacități mai multe. Nu vă supărați, stimați colegi, noi tot venim din domeniu și avem unele experiențe. Îmi pare rău să spun astăzi lucrurilor pe nume, dar deja am observat un dialog defectuos, pe alocuri, între unii parteneri de dezvoltare la mai multe subiecte. Eu vorbesc chiar și de subiectul violenței în familie și egalitate de gen, unde cu regret nu se pot înțelege, atunci se produce o suprapunere de resurse și apar confruntări între unele organizații. Îmi cer scuze, eu nu pot spune astăzi numele, deoarece, nu sînt prezenți în sală. Dar noi cred că trebuie să regîndim unele aspecte și chiar ziceam poate la nivel de ONU să încercăm să stabilim un mecanism așa de dialog mai constructiv și tot așa vorbeam și ne-am ciocnit de un element care m-a durut – de onestitatea unor parteneri de dezvoltare, atunci cînd se raportează absolut numai din partea unei organizații succesele care aparțin tuturor, care este meritul ani de-a rîndul a organizațiilor societății civile, a experților. Oare cineva are dubii că Legea 180 a fost adoptată doar în urma unui proiect sau în urma unui trening. Dragii mei, noi lucrăm din 2000 începe. În 2006 am adoptat-o cu atîta efort Legea cu egalitatea între femei și bărbați. Noi am muncit atît de mult asupra instrumentelor, apropo, de rînd cu Guvernul, societatea civilă, fiecare avîndu-și aportul său. Partenerii de dezvoltare, dar noi am avut mulți parteneri de dezvoltare. Nu poate astăzi doar un singur partener să spună că uite mie îmi aparține succesul. Eu am fost surprinsă să mi se spună astăzi că unele organizații raportează că ei au contribuit la deschiderea grupelor de fete în Academia Militară și Academia de Poliție. Îmi pare rău, noi din 2000 începe tot vorbeam și promovam și am avut atîtea dialoguri și atîtea campanii de advocasi. După mine este normal în transparență și în dialog deschis fiecare să menționeze și rezultatele anterioare. Noi ne-am ciocnit de situații cînd în unele proiecte se vine și ni se spune direct – ați uitat ce a fost pînă acum. Tot ce a fost pînă acum nu a fost bine, iată noi o să începem să lucrăm mai bine. Mie mi se pare că este foarte important în acest context să asigurăm continuitatea,

durabilitatea ideilor și să le dezvoltăm în profunzime și doar în efort comun să abordăm aceste lucruri.

Ce am putea noi astăzi, ce ne doare? Vrem împreună cu dvs. un dialog eficient continuu dintre structurile guvernamentale, Parlament, partenerii de dezvoltare și noi societatea civilă. Nu contează cine. Eu în septembrie îmi depun mandatul, dar mă doare că vine altcineva, va fi selectat în bază de concurs. Mă doare soarta, incertitudinea Platformei noastre. Nu mai avem finanțare, nu avem nici o lumină și asta înseamnă că toate eforturile care au fost pînă acum se duc în van și va veni un alt partener de dezvoltare și va începe să construiască o altă rețea. Asta mă doare. Dar noi vorbim și de memorie instituțională. Asta este una din problemele din Republica Moldova. A fost proiectul, s-a terminat, i-am pus punct și căutăm bani ca iarăși să începem altceva. Dar, noi trebuie să asigurăm continuitate și durabilitate. Sigur că este bine, apropo, acum am primit răspuns de la o Ambasadă unde noi am aplicat mai multe proiecte, că se vor da bani direct la ministere și atunci societatea civilă nu mai are treabă să ceară proiecte. În acest context și asta este o variantă. Dle Prim-ministru, trebuie să avem grijă ca ministerele care vor avea acorduri bilaterale, la toate ședințele, programele, să participe reprezentanții societății civile, exact pentru asigurarea transparenței, vizibilității și corectitudinii în implementări.

Și încă cîteva recomandări. Sigur că maximă vizibilitate. Eu mă bucur că Valentin a vorbit astăzi despre acest portal, eu nu am știut și chiar mă bucur pentru noi. Eu mi-am notat deja unele chestiuni pe care trebuie să le cunoaștem și cît mai multă vizibilitate.

Mai mulți ani în urmă cînd era Karina Imone, a fost o practică extraordinară – anual organizau la nivel de UNDP și Cancelaria de Stat ședințe mari cu reprezentanții Guvernului și societății civile, unde se raportau toate proiectele și noi aveam matrița proiectului, rezultatele și costurile și atunci este vizibilitate și transparență. Și atunci nimeni nu are dubii unde s-au dus, ce-am făcut noi cu banii aceștia, ce segmente au fost acoperite. Și sigur că de a revizui practicile cînd mai mulți parteneri de dezvoltare colectînd ideile noastre, noi participăm la toate ședințele, implementează proiecte din oficiu. Dacă noi punem accent pe dezvoltarea societății civile, această practică implementarea proiectelor din oficiu, distruge societatea civilă. Noi am discutat-o la nivel de platformă. Vin nu numai cu opinia mea personală. În spatele meu sînt foarte multe organizații care sînt foarte preocupate de aceasta. Noi de nenumărate ori am pus problema să faceți niște fonduri comune din care nu numai un donator, dar și reprezentanții Guvernului, societății civile, partenerilor de dezvoltare să ia decizia despre programele de prioritate națională și care să fie implementate după noi, de mai multe organizații nu doar de una. Atunci noi vom putea și dezvolta și, apropo, cu implicarea organizațiilor locale. Astăzi organizațiile locale dispar. Nu au resurse de supraviețuire și se primește că noi am dat toată societatea civilă în mîna unor primari care nu întotdeauna știu să gestioneze și resursele umane și resursele financiare. Ceea ce depinde de noi și toți împreună putem contribui la ceea ce s-a

spus astăzi – parteneriat, responsabilitate, transparență, profesionalism și durabilitate. Vă mulțumesc.

Dna Simone GIGER (Director al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare)

Eu nu am avut o intervenție pregătită, dar vreau să spun doar câteva cuvinte. Eu sînt de acord cu multe dintre lucrurile menționate de către dna Valentina, dar cred că o întrebare și eu am verificat ca să mă asigur că am înțeles-o corect prin traducere. Deci, dvs. ați adresat întrebări cu privire la care sînt așteptările noastre față de societatea civilă. Eu cred că este o întrebare prea mare. Nu contează, în principiu, eu de fapt nu am vrut să vă menționez pe dvs., dvs. trebuie să înțelegeți, adică Guvernul și Parlamentul dvs. trebuie să vadă care este rolul societății civile în această țară și trebuie să fie un proces continuu. Trebuie să se înceapă de jos în sus și trebuie să identifice care sînt problemele, care sînt constituentele. Deci, noi în calitate de donatori noi nu avem multe de spus la acest subiect. Noi sîntem foarte bucuroși să vă susținem atunci cînd vedem că ceva crește, ceva se dezvoltă, dar nu noi sîntem cei care trebuie să vă spunem faceți așa sau altfel. Nu noi putem să facem acest lucru. Noi niciodată nu putem transpune modelele din alte țări. Și mai vreau să vă spun câteva cuvinte despre cum noi, partenerii de dezvoltare, vedem sprijinul acordat societății sivile. Noi am fost foarte activi pînă în prezent. Noi am planificăm și noi colaborări, dar în sectoarele în care deja sîntem prezenți sîntem foarte activi. Totuși, acești actori sau aceste noi invenții necesită o muncă considerabilă, pentru că noi nu avem un principiu. Aveți un sistem. Avem Guvernul, avem Parlamentul, avem sectorul privat, avem societatea civilă și noi ca donatori nu putem să venim și să susținem un singur actor. Noi trebuie să susținem, să respectăm echilibrul, balanța și nu este atît de ușor. De exemplu, donatorul sprijină societatea civilă, atunci pe care organizații noi urmează să le sprijinim. Sînt aceleași și aceleași organizații care sînt amplasate în Chișinău. Dacă noi vrem să avem o sprijinire de durată, noi trebuie să mergem în sate, noi trebuie să mergem în regiune, noi trebuie să mergem în țară să susținem organizațiile bazate pe comunitate, dar asta nu este un lucru ușor de făcut, atunci cînd vine vorba de un singur donator. Și după cum dvs. ați mai spus, noi, trebuie donatorii să lucrăm împreună pentru a planifica acest sprijin într-un mod holistic, deci, cum ar trebui să vă explic – din partea noastră există un semn de ezitare firească de a ne implica doar din cauza faptului că noi trebuie să ne gîndim și să analizăm cum să facem acest lucru într-un mod care să fie eficient și să nu fie dăunător. Iarăș, noi nu vrem să distrugem piața, noi nu vrem să intervenim și să creăm, să susținem pe cineva ca ei să devină campioni și să nu le permitem celorlalte ONG-uri să crească și să devină și ei campioni. Noi trebuie să fim foarte atenți cum ne selectăm partenerii. De asemenea, noi nu vrem să creăm dependență la aceste organizații. Eu am lucrat în diferite țări. Am fost chiar în Bosnia înainte de a veni în Moldova. Au făcut un lucru acolo prin care au distrus țara. Toate aceste ajutoare umanitare pînă la urmă nu au făcut nimic, pentru că toate ONG-urile, odată ce au dispărut ajutoarele externe, pur și simplu lor li se terminau banii. De aceea, eu cred că dacă ar fi prea

mulți bani și în cazul Republicii Moldova, se va întâmpla la fel ca în Bosnia. Societatea civilă trebuie să fie conștientă de problema de a avea prea mulți bani, pentru că noi nu vrem ca societatea civilă să asculte ce le spune, sau care sînt indicațiile primite de la donatori. Or noi sîntem aici ca să vă susținem conform agendei dvs., nu să vă dăm indicații. Și, în final, referitor la sustenabilitatea financiară – pentru mine întotdeauna este o problemă și un subiect, dar este un subiect care este menționat în orice țară. Nu cred că noi vom găsi o soluție pentru această problemă pe termen mediu și lung. Principalul mesaj pe care vreau să-l transmit – eu nu cred că dvs. trebuie să vă pese care sînt așteptările noastre. Noi sîntem aici ca să vă ascultăm și colegii mei sînt de acord cu acest lucru, noi sîntem aici să vă ascultăm, să vedem, să aflăm, apoi să ne gîndim cum să reflectăm și să găsim moduri nedăunătoare despre cum am putea noi să susținem societatea civilă, atît din punct de vedere a acordării serviciilor grupurilor celor mai vulnerabili, dar și în sectorul promovării drepturilor populației din această țară.

Mulțumesc mult.

Dna BODRUG

Simone, eu îți mulțumesc foarte mult pentru această întrebare. Exact eu de la început am zis că este o provocare, că vreau să vă provoc, să fie o discuție, o provocare. În viziunea noastră în această societate micuță, în Republica Moldova, noi toți trebuie să fim parteneri. Fiecare cu dimensiunea sa de responsabilitate, onestitate și participare. Evident că partenerii de dezvoltare își au misiunea lor, Guvernul are misiunea lui, Parlamentul misiunea sa, noi societatea civilă, dar ceea ce mă doare și vreau să fie bine, este să avem un dialog eficient și constructiv, un parteneriat adevărat. Eu cred că provocarea mea a reușit, fiindcă trebuie toți să gîndim asupra acestor lucruri și cum resursele vin, și cum se face managementul resurselor, dar în final, cît de eficientă este implementarea acestor resurse și dacă aceste resurse ajung la beneficiarii noștri. Asta este important.

DI ȚURCANU

Vă mulțumesc foarte mult. S-a reușit să aduceți un suflu nou atelierului nostru. Foarte corect ați menționat și dvs. și Simone că transparența, dialogul deschis, continuitatea este foarte importantă. Eu vin din sănătate și vreau să vă spun că la Ministerul Sănătății există consiliul sectorial de asistență externă și este aici și dna fostă viceministru, dna parlamentară Valentina Bodrug, unde chiar noi, organizații din societatea civilă și toți partenerii de dezvoltare ne întîlnim cu diferite probleme. Se abordează chiar și prioritățile ministerului. Se anunță pînă și în cadrul CBTM și cred că se evită orice dublări, orice problemă care există anume în finanțarea mai multor donatori. Am o solicitare a dlui Prim-ministru să intervină în discuția noastră.

DI FILIP

Eu îmi cer scuze pentru o mică intervenție, dar nu am crezut că o să dureze foarte mult discuțiile aici, dar vreau să remarc că atunci cînd discuțiile devin

sincere, ele devin și mult mai interesante. Este o remarcă care corespunde acestei ședințe de astăzi și eu în permanență am salutat discuțiile sincere, pentru că atunci când vorbim și numim lucrurile pe nume așa cum sînt ele, mai repede se găsesc și soluțiile. Trebuie discutate lucrurile anume stînd față în față și fiecare invocînd, dar să aducem și aceste discuții și acest dialog într-o albie absolut constructivă, atunci numaidecît se găsesc soluții.

Eu am să mă repet cred că, pentru că am spus-o mai de multe ori, dar vreau să recunosc că eu salut atunci cînd există presiuni asupra Guvernului. Fie că este din partea societății civile, fie că din partea partenerilor de dezvoltare, dar eu salut și chiar pe alocuri eu singur încep să creez aceste presiuni sau să deschid oportunitatea pentru a provoca aceste presiuni, pentru că doar în așa momente Guvernul se mobilizează mai bine. Se lucrează mult mai organizat și chiar experiența anului acesta, o să vedeți că într-un timp scurt s-au reușit mai multe lucruri anume și din această cauză. Doar că încă o dată revin în a spune că aceste presiuni trebuie să fie și constructive. Nu doar numai cu critici, dar să devenim parte a acestui proces, să identificăm care sînt datele inițiale pentru această problemă și de comun acord să încercăm să rezolvăm problemele cu care ne confruntăm.

Eu cred că din ianuarie și pînă acum ne-a luat prea mult timp pentru a identifica această platformă de comunicare permanentă. Eu sper foarte mult că astăzi și mîine pînă la urmă să avem pus un punct aici, pentru că eu îmi doresc de fapt, nu-mi plac doar întîlniri sporadice cînd se discută o chestiune sau alta, trebuie să fie o comunicare absolut permanentă și să fim siguri că tot procesul decizional este monitorizat și de societatea civilă.

Din punctul acesta de vedere este adevărat, cum spunea și dl Croitoru, există cadrul legal în acest sens – Legea cu privire la transparența procesului decizional, dar și Legea accesului la informație. Chiar astăzi dimineață la ședința operativă, discutăm cu colegii din Cabinetul de Miniștri, știind că o să avem acest atelier, am discutat și despre el, ziceam că oricum ori printr-o decizie, ori prin hotărîre de Guvern vom încerca să împrăștiăm acest mecanism ca instituțiile să știe foarte clar cînd și unde se plasează imediat proiectele care sînt elaborate. Numaidecît pe site-ul www.particip.gov.md, dar poate și instituțiile nemijlocit să identifice organizațiile interesate în domeniul său și chiar să le remită sau aceste organizații să poată abona, astfel încît să primească imediat informația. Sigur că cadrul legal poate fi mereu îmbunătățit. Important să avem un canal deschis și constructiv de comunicare, din punctul meu de vedere, umbrela e mai puțin relevantă, este foarte important cine și ce discută sub această umbrelă. Eu cred că noi deja după un șir de discuții pe care le-am avut sîntem aproape să găsim această soluție

Încă odată pe final vreau să vă asigur de toată deschiderea, pentru că noi nu avem ce ascunde, dimpotrivă, eu, consider că această sinergie trebuie să aibă loc și Guvernul lucrează pentru a schimba calitatea vieții cetățenilor Republicii Moldova și dvs., societatea civilă, urmăriți exact acelaș scop. Nu se poate ca să nu găsim acea sinergie încît să putem realiza aceste obiective cît mai repede.

Eu mă opresc aici și îmi cer scuze pentru că am fixată deja o altă ședință. Colegii deja mă așteaptă. Nu este un secret, dar avem de ne pregătit pentru întrevvedere de mâine cu FMI și trebuie să trecem în revistă astfel încât în sistemul de coordonate să ne aflăm toți în același punct. Vă mulțumesc mult și succese în continuare.

DI ȚURCANU

Vă mulțumim, dle Prim-ministru, pentru că ați confirmat ceea ce a menționat și Narine Sahakyan că anume presiunile asupra Guvernului pot fi făcute prin niște indicatori de monitorizare și monitorizarea din partea societății civile este crucial în realizarea angajamentelor și monitorizarea propunerilor, ceea ce face societatea civilă trebuie să fie constructive și chiar există și un precedent când mai multe organizații ale societății civile s-au adresat către dvs., pentru că Republica Moldova are bani interni și sînt rezerve interne de a acumula bani în buget și atît Parlamentul, cît și Guvernul a modificat politica fiscală și a majorat accizele la un produs care ucide. Mă refer la țigări. Iată o abordare constructivă și care din partea societății civile, dar și o deschidere a guvernării la acest subiect, pentru că miza societății civile a fost de a aduce mai mulți bani în buget, pentru că Republica Moldova s-a identificat că există rezerve de a acumula mai mulți bani și a hotărî mai multe probleme. Vă mulțumim mult pentru prezența dvs.

Să continuăm lucrul atelierului nostru. Continuăm discuțiile cu aceleași provocări și ofer cuvîntul dnei Victoria Apostol, coordonator de la Centrul pentru Resurse în domeniul Drepturilor Omului (Credo).

Dna APOSTOL (coordonatoare, Centrul pentru Resurse în domeniul
Drepturilor Omului (Credo))

Bună ziua tuturor. Mulțumesc pentru acordarea cuvîntului și pentru identificarea și demonstrarea faptului cum funcționează egalitatea de gen în practică. Este indicat să articulăm la feminin cuvintele, deci, coordonatoare și nu coordonator. Asta ca un prim punct. Este păcat că Prim-ministru a plecat. Sper că au rămas consilierii dînsului în sală și consilierile dacă le are, pentru că în această discuție în care avem în mare parte 3 actori, statul, societatea civilă, instituționalizată și donatorii. Unul dintre actori practic lipsește și este un actor destul de important, cel care ia o mulțime de decizii, pleacă de la această masă de discuție, atunci relevanța acestei discuții devine un pic așa chestionabilă. Să zicem că o să avem această discuție și cine știe că poate ceea ce voi spune eu va ajunge și la dl Prim-ministru.

Vreau să fac prima remarcă pentru că s-a vorbit foarte mult aici despre societatea civilă, dar cumva, am neglijat să definim această societate civilă. Societatea civilă este și moș Ion din s. Țareuca și mătușa Vasilița din satul nu știu care eu. Noi aici vorbim despre ONG-uri. Da, este o societate civilă instituționalizată și ceea ce se dorește astăzi prin această conferință, în aceste două zile de discuții, se dorește stabilirea unor mecanisme cu ONG-urile, care nu prezintă tot timpul societatea civilă din Republica Moldova. Pentru că și ONG-

urile sînt un grup de oameni cîte 5-10 persoane, dar asta nu înseamnă că ele reprezintă opinia populației și atunci Guvernul, indiferent de mecanismul pe care nu o să-l identifice astăzi, de colaborare cu ONG-urile trebuie să-și mențină și să păstreze și responsabilitatea și obligația sa de a avea această transparență publică de consultare a legilor și proiectelor care le adoptă pentru întreaga societate și cetățenii să aibă acces să consulte acele proiecte publice sau politicile publice pe care le propune. Să nu se limiteze numai în a consulta ONG-urile, pentru că dacă ne limităm în a consulta ONG-urile, iarăși, consultăm doar un număr mic de populație și nu realizăm exact ceea ce s-a menționat mai devreme. Faptul că Guvernul este responsabil de cetățenii și cetățenele sale și nu neapărat față de oamenii care lucrează în ONG-uri. Vrem sau nu dar ONG-urile sînt și ele niște instituții. Asta înseamnă că au niște reguli, asta înseamnă că au niște principii și valori după care funcționează. Indiferent de mecanismul care nu se va decide la finalul zilei de mîine, Guvernul trebuie să fie conștient de faptul că trebuie să existe consultare și cu cetățenii sau ONG-urile să-și asume această responsabilitate. Dacă proiectul este plasat pe site-ul www.particip.gov.md atunci cei care sînt responsabili ca să ajungă cu sugestiile către Guvern, să-și asume și responsabilitatea de a consulta acel proiect cu masele. Cît de greu nu ar fi acest lucru dar oamenii trebuie să-și expună părerile și să fie implicați în acest rol de consultanță.

Un alt aspect, pentru că eu mi-am pregătit discursul pe cei trei actori principali – Guvern, societate civilă instituționalizată și donatorii. Și mi-am pregătit discursul pentru a vorbi despre temelia care a fost menționată de Prim-ministru. Eu reprezint o generație nouă. Generația tînăra care a intrat și încearcă să navigheze și să lucreze în societatea civilă. Și mie mi se pare că de principiu sînt cîteva lucruri care funcționează într-un mod greșit, adică la temelie și indiferent de ce mecanism noi astăzi nu o să stabilim de colaborare dintre ONG-uri și stat, dacă temelia nu este corectată sau dacă la temelie lucrurile nu se îmbunătățesc, atunci acel mecanism mai devreme sau mai tîrziu va fi unul greșit, nu va mai funcționa, pentru nu este o bază comună de temelie bine stabilită. Din perspectiva aceasta a temeliei ce ar trebui să facă statul, de exemplu, ca cooperarea să funcționeze.

În primul rînd, dacă să vorbesc din perspectiva domeniului drepturilor omului, statul ar trebui să respecte legile și să respecte drepturile omului și să nu le respecte selectiv, pentru că este foarte dificil să stabilești o colaborare cu un stat care alege ce drepturi să respecte și ce drepturi să nu respecte. Este dificil să cooperezi cu un stat care atunci cînd un cetățean simplu iese și își exercită dreptul la întrunire într-un mod pașnic și dînsul protestează, este arestat și i se deschide dosar penal pentru huliganism. În acelaș timp cînd un grup de cetățeni agresivi întrerup o manifestare pașnică, ei sînt lăsați în libertate, lor nu li se aplică nici o amendă. Exemplele acestea din practică arată că, de fapt, instituțiile statului nostru aleg cu-i să respecte drepturile și cu-i să nu le respecte. Au practic o selecție. Astăzi respectăm dreptul la întrunire, mîine nu-l respectăm. Astăzi respectăm dreptul la opinie, mîine nu-l respectăm și atunci este foarte problematic să stabilești o cooperare cu instituțiile statului care au această practică selectivă.

Un alt aspect și mă bucur că totuși au rămas reprezentanți ai Parlamentului aici în sală. Mie mi se pare foarte grav să stabilești o colaborare cu un Parlament care încalcă un principiu fundamental și, anume, cel al laicității și este foarte deranjant să vezi reprezentanții bisericii în Parlament, care nu au un discurs pacifist și un discurs binevoitor de respectare a drepturilor omului, dar au un discurs de incitare la ură și care în Parlament spun că 2 la sută din cetățenii Republicii Moldova și susținători ai acestor cetățeni nu sînt oameni, pentru că pentru 98 la sută este ofensator să fie egali cu 2 la sută. Îmi pare rău, dar acest discurs este un discurs nazist, pentru că aceasta s-a întîmplat în timpul celui de-al doilea război mondial prin anii 30, cînd pur și simplu categorii de persoane care aveau o religie diferită și care aveau o etnie diferită, erau considerați neoameni. Erau puși pe planul doi, pentru că ei sînt diferiți, pentru că au o religie diferită. Așa se întîmplă cînd într-o bună zi un grup se identifică printr-o anumită caracteristică, pur și simplu este atacat sau eliminat din societate, pentru că oficialitățile statului sau religioase mi-au spus că acei oameni nu sînt oameni. Asta este foarte problematic, atunci cînd instituția statului participă și devine complice la un astfel de discurs. Cînd Patriarhul Republicii Moldova își permite să țină un astfel de discurs în Parlament și parlamentarii nu fac nimic, ei asistă la acest discurs, nici măcar nu-l provoacă pe acest reprezentant al bisericii, măcar nu spun ceva contradictoriu. Pur și simplu ascultă pasiv și sînt complice la promovarea acestei uri, la incitarea acestei uri. Din acest punct de vedere, dacă lucrurile nu se schimbă la temelia faptului cum lucrează instituțiile statului, mie mi se pare defectuos să vorbim de mecanisme de colaborare. Dacă nu avem acea bază și nu înțelegem că drepturile omului, de exemplu, nu sînt negociabile și că drepturile omului trebuie să fie respectate indiferent dacă ne plac nouă caracteristicile unor categorii de persoane sau nu ne plac. Dacă lucrurile acestea nu se înțeleg, atunci din punctul meu de vedere este destul de greu pentru ONG-urile care lucrează în domeniul drepturilor omului să stabilească o colaborare cu instituțiile statului.

Acum dacă să mă refer la ONG-uri. Ce ar trebui să facă ONG-urile la temelia lor. Cît de mult ne-ar plăcea nouă sau nu, cuvintele principii și valori au c-am fost devalorizate la noi în Republica Moldova, dar ONG-urilor din Republica Moldova, în opinia mea, le lipsesc anume aceste principii și valori. Foarte puține dintre ONG-uri acționează în baza acestor principii și valori. Funcționează în baza unei atitudini, funcționează în baza unei ideologii. Oamenii chiar cred în ceea ce fac. Foarte puțini oameni la noi în Republica Moldova care lucrează în ONG-uri, nu cred în ceea ce fac. Ei fac pentru că acesta este un alt job. Da, e OK să fie un alt job, e OK să fii plătit pentru munca ta pe care o faci în ONG, pentru că, ca să lucrezi în ONG este destul de greu, dar trebuie să știi că lucrînd în ONG trebuie să ai și atitudine și valori și principii. Nu poți pur și simplu să fii acolo și să spui că lucrezi cu egalitate de gen și să ai idei patriarhale. Nu poți să lucrezi cu egalitate de gen și să mergi acasă și să aștepti ca soția să-ți spună sau să fi-i un agresor, fie soț sau soție. Nu poți să faci acest lucru. La fel nu poți să faci atunci cînd lucrezi în domeniul drepturilor omului, cînd și tu ca societate civilă instituționalizată selectezi ce drepturi protejezi și ce drepturi nu protejezi. Protejezi persoanele

heterosexuale și nu protejezi persoanele homosexuale. Asta ține de valori și de principii și dacă lucrurile astea lipsesc din cadrul societății civile, atunci este foarte problematic.

Un alt aspect. Deja s-a menționat aici și eu o să mă refer mai puțin, societatea civilă trebuie să stabilească agenda. Pentru că pînă acum vrem să recunoaștem sau nu, indiferent că Simone a spus că donatorii nu sînt cei care stabilesc agenda, dar pînă acum asta a funcționat în Republica Moldova. Donatorii în mare parte stabileau agenda. Atunci asta este foarte problematic și lucrul acesta trebuie să schimbe, pentru că ONG-urile locale știu contextul, ceea ce s-a menționat mai devreme, știu contextul țării, știu problemele și ei pot să stabilească prioritățile. Pot să stabilească prioritățile pe ce lucrează pentru următorii doi ani, pe ce domeniul lucrează pentru următorii 5 ani și atunci donatorii să vină cu susținerea financiară, dar cînd donatorii stabilesc agenda și spun că noi oferim bani pentru proiecte pe domeniul antidiscriminare, atunci peste noapte se trezesc experți pe domeniul antidiscriminare care sînt foarte buni la scris un proiect. Scriu acel proiect, iau banii și după care stau în oficiu și fac cofee break-uri și ei fac proiect pe antidiscriminare. În timp, la rîndul lor, discriminează aceste categorii de persoane și n-au înțeles măcar elementarul ceea ce înseamnă antidiscriminare. Asta este în conexiune directă și cu donatorii.

Dacă m-aș referi la ce ar trebui să facă donatorii la temelia lor, cred că ar trebui să-și schimbe strategia de finanțare a organizațiilor din Republica Moldova. Și sînt mai multe strategii. De exemplu, în Irlanda funcționează foarte bine Strategia fundațiilor. ONG-urile primesc bani efectiv că ele există ca ONG-uri, au o agendă largă pe 5 ani, au niște obiective largi și asta le permite și lor o flexibilitate. Ei îndeplinesc condițiile care le-au stabilit de comun acord cu donatorii pentru acei ani, dar în acelaș timp sînt flexibili să facă și alte lucruri care nu intră în bază de proiect. Pentru că atunci cînd tu ai finanțare tu nu faci altceva nimic decît să creezi niște funcționari ONG-iști foarte buni, care nu iese din oficiu și care nu iese din rama proiectului. Dacă în proiect este scris că ei merg la proteste, ei merg la proteste, dar, dacă în proiect nu este scris, ei nu merg pentru că nu au finanțare. Asta este foarte problematic atunci cînd vorbim de domeniul drepturilor omului și domeniul egalității de gen și antidiscriminare. În aceste domenii lucrezi direct cu viețile oamenilor. Ești responsabil de viața oamenilor și ca să repet, de exemplu, în România este un trend cinic față de societatea civilă în care se spune cîte femei trebuie să mai fie bătute ca noi să obținem finanțarea, pentru că la aceasta se ajunge. Noi raportăm cîte femei sînt violate, bătute sau cîte victime apar cu discriminările drepturilor omului ca să obținem mulți bani. Și asta este foarte problematic, pentru că dăm banii în bază de proiect, ne interesează niște indicatori cantitativi și nu ne interesează calitatea și nu ne interesează cu ce principii și valori vin acele organizații.

Ca să concluzionez, de fapt încă un element foarte important – ce am observat eu în Republica Moldova, se practică intermediatul. Se stabilesc niște agenții ONU care sînt intermediari, care primesc o mulțime de bani și după care dau banii organizațiilor locale. Mie mi se pare o abordare foarte greșită. Banii

trebuie să ajungă direct la organizațiile locale și cel mai greșit este că aceste agenții ONU nu numai că administrează, dar mai au și ei niște priorități, adică, să facă ceva în Republica Moldova. Mi se pare greșit pentru că agențiile ONU vrem sau nu sînt agenții guvernamentale și niciodată nu o să iasă din domeniul diplomației lor și niciodată nu o să poată să facă mai mult decît pot să o facă organizațiile locale. Dacă vrem o instituție care să administreze finanțele pentru ONG-urile locale, atunci să fie strict un fond, așa cum există în România, care efectiv primește banii și doar se ocupă de administrarea lor, dar nu se ocupă și de implementarea, stabilirea unor priorități, pentru că tu cînd ai o agenție ONU cînd ai acest rol de intermediat, care administrează banii, dar în acelaș timp are și niște priorități, tu dublezi munca și crezi o concurență neloială dintre agenția ONU și dintre organizațiile locale, pentru că cu-i donatorii o să dea bani, evident că o să dea agenției ONU, pentru că are o imagine, pentru că are un statut și nu o să dea banii organizațiilor locale și atunci se creează situația cînd agenția ONU vine și implementează egalitatea de gen în Republica Moldova, care nu neapărat corespunde cu prioritățile și nevoile societății respective. Atunci trebuie să existe o balanță în care organizațiile locale stabilesc prioritățile și necesitățile acelei societăți, iar agențiile ONU vin în susținerea acestora, vin cu expertiză și vin, eventual, cu conștientizare, dar nu vin cu organizarea proiectelor și cu promovarea unei legi ca să fie adoptate sau nu. Dacă tu ca agenție ONU îți asumi rolul societății civile locale, atunci se pune întrebarea, față de cine guvernării sînt responsabili. Sînt responsabili față de cetățenii care plătesc taxe sau sînt responsabili față de agențiile ONU. Cred că aici o să mă opresc la acest aspect și cu această întrebare retorică eventual. Vă mulțumesc, pentru atenție și sînt deschisă să continuăm dialogul.

DI ȚURCANU

Vă mulțumesc, dna Apostol. După intervenția dvs. chiar s-a deschis subiectul pentru discuții, urmăm atelierul nostru după așa o pregătire timp de două ore prin diferite intervenții. Vă rog cine dorește, are cineva întrebări, cine vrea să vină cu un caz separat ca să menționeze. Poftim, dle Croitoru.

DI CROITORU

Vreau să apăr un pic transparența, vreau să apăr un pic eforturile Guvernului de a oferi acest cadru de transparență despre care un pic s-a discutat și s-a criticat. Cînd vine vorba de acele proiecte de hotărîri de Guvern, oricine poate comenta. Nu există o persoană în acest stat sau chiar și în afara lui care nu ar avea acces la acest site. Jos sub fiecare text al hotărîrii de Guvern sau proiectului de hotărîre există un mic chenar în care se poate de comentat și credeți-mă că, fiind parte a acestui sistem, lucrez la Cancelaria de Stat din 2013, noi citim foarte serios ceea ce este scris acolo. Uneori calitatea acelor intervenții, acelor mici comentarii nu este de nivelul așteptărilor noastre, dar citim și luăm în considerare și încercăm să înțelegem oare ce au avut în vedere, oare ce au dorit și frămîntăm. Este o persoană dedicată din Direcția coordonarea politicilor care se ocupă de acest portal. Este

cineva din Direcția monitorizare care citește ce anume a fost scris și dacă Direcția coordonare a luat în considerare ceea ce era scris acolo, există procese care sînt la baza lucrului pe care îl fac eu și colegii mei și care asigură această transparență și acest proces consultativ cu societatea civilă. Îmi este dureros să aud o critică că nu există. Asta este ceva care aveam să menționez, iar cît despre transparența asistenței externe, sîntem lăudați la nivel mondial. Săptămîna trecută am avut onoarea să fiu la Copenhaga, partea inițiativei de transparență a asistenței externe, în cadrul căruia Moldova este privită cu ochi foarte buni avînd acest portal www.amp.gov.md, în care sînt publicate toate datele privind asistența externă.

Credeți-mă că în comparație cu foarte multe alte sectoare ale economiei și ale bugetului național asistența externă și resursele asistenței externe au o transparență totală. Dna Bodrug, a menționat că uneori se accesa o matrice care conținea numele proiectului, beneficiarul și sumele de care au beneficiat. Eu la Copenhaga am insistat ca cadrul ”rezultate” să fie parte a acelor informații care sînt transpuse de către partenerii de dezvoltare în baza internațională de date pe lîngă cea a noastră națională. Și Moldova, precum o să vedeți și în procesul-verbal al acestei ședințe a insistat ca cadrul de rezultate să se regăsească. În Republica Moldova există deja în platforma de gestiune a asistenței externe cadrul de rezultate și există un modul, o anumită funcționalitate a acestei platforme care vă permite să generați această matrice, cum ați cerut dvs. Din păcate, observ că este o cunștientizare față de acest subiect de asistență externă mai mică decît mi-aș dori eu. Unii actori independenți în afara Guvernului care monitorizează asistența externă nu cunosc bine diferențele dintre o debursare sau un angajament. Un plan de gestiune sau un cadru de rezultate. Noi sîntem deschiși să venim și așa și facem cu ministerele. De asta nu ar fi nimic special și pentru ONG-uri. Noi ne ducem periodic la ministere și ne asigurăm că aceste persoane sînt antrenate și cunosc să utilizeze platforma. Asta a fost mica mea intervenție pentru a proteja transparența Guvernului.

Dna APOSTOL

Cred că la ceea ce te-ai referit Valentin, eu nu ziceam că nu există transparență și că cetățenii nu pot să consulte proiectele de legi, să nu lipsească, adică, odată cu stabilirea noului mecanism de cooperare dintre ONG-uri și Guvern să nu se neglijeze și acel aspect prin care cetățenii pot să-l consulte. Să nu se dea cumva la o parte sau să se țină cont mai puțin de el. Noi ne concentrăm pe stabilirea mecanismului de concentrare dintre ONG și stat, este foarte bine, dar să nu uităm că pînă la urmă Guvernul are și acest rol să consulte toți cetățenii și atunci pot să apară. Unii colegi din societatea civilă instituționalizată au ridicat această întrebare – dacă Guvernul are această responsabilitate de consulta cetățenii pe orice proiect de politică publică, atunci care este necesitatea de a avea un mecanism separat cu ONG-urile. Este o întrebare relevantă care din nou poate fi discutată în cadrul acestei conferințe.

DI ȚURCANU

Pînă a oferi cuvîntul dnei Narine, vreau în susținerea Victoriei chiar de exemplu a activității CNP precedent. Unele ministere, autorități ale administrative centrale solicitau doar de la CNP să fie aviz, dar dacă un ONG separat ca instituție venea cu un aviz la un document de politică publică nici nu se lua în considerare și nici în tabelul de divergențe nu se indica și cînd se apela la această structură și se întreba, da de ce nu ați luat în considerare poziția noastră, nouă ni se răspunderea că ei numai de la CNP iau avize. Deci, anume abordarea aceasta a unor autorități și a adus la aceasta. Este o interpretare greșită a consultării documentelor de către Guvern cu societatea civilă. Este important nu numai cu ONG-uri ca instituție, dar această consultare să fie făcută și cu publicul larg și aici sînt foarte multe mecanisme ca acel document care are impact asupra persoanei care locuiește în cel mai îndepărtat sat să ajungă la ea și să cunoască despre aceasta. Poftim, dnă Narine.

Dna SAHAKYAN

Vă mulțumesc. Sînt multe probleme ridicate și eu mă simt obligată să răspund la acestea. În primul rînd, aș vrea să menționez faptul că nu este prima dată cînd ne aflăm aici și discutăm aceste probleme, pentru că noi sîntem în dialog constant cu mulți dintre dvs. și am avut foarte multe oportunități de a ne întruni, de a discuta, atunci cînd vorbim despre problemele sectoriale sau platforme, sau angajarea cu Guvernul, sau încercarea de a susține soluționarea anumitor probleme, atunci cînd vorbim de Parlament. Voi încerca să răspund doar la cîteva probleme la care v-ați referit. Prima este ceea ce privește consolidarea capacității, pentru că eu vin din aceeași regiune, din Armenia, și toți ne amintim după independență, cînd partenerii de dezvoltare au venit în țările noastre propunînd susținerea stabilirii sectorului ONG, pentru că acesta era un domeniu nou și nu exista în țările noastre. Nu ONU, dar alți parteneri de dezvoltare au venit cu programe pentru crearea acestui sector. Acum această fază deja s-a terminat. Fie mai puternici, fie mai puțin puternici, poate nu chiar durabile, adică diferă de la sector la sector, dar sectorul ONG deja există. Atunci cînd vorbim despre PNUD și ONU în general, modul în care noi lucrăm cu societatea civilă, în funcție de mandatul nostru, noi susținem chestii în sectorul de mediu, sau egalitate de gen, sau drepturile omului. Noi încercăm să ne angajăm cu ONG-urile din sectoarele corespunzătoare și să colaborăm cu ei ca și cu niște parteneri și prin parteneriate noi încercăm să construim capacitățile lor. Adică, să oferim granturi, dar nu doar grant pentru dezvoltarea instituțională, sau pentru consolidarea capacității, așa cum vor ei, dar mai degrabă pentru a aborda, a soluționa problemele împreună. Noi continuăm acest lucru și cred că cu mulți dintre ei am avut proiecte foarte de succes și credem că realizările recente cu Legea nr.71 am contribuit și la aceasta și am contribuit aici pentru că noi sîntem parteneri. Agențiile ONU, societatea civilă și, din pofida faptului că nu sîntem o instituție de stat, așa cum a menționat un coleg de-al nostru, sîntem interguvernamentali. Evident ne aflăm aici la invitația Guvernului, dar sîntem aici, în primul rînd, pentru a susține Guvernul în realizarea

agendei de reforme. Dar, în primul rînd, așa cum a menționat colegul nostru, sîntem aici pentru a susține soluționarea problemelor pentru cetățenii din Republica Moldova, pentru beneficiul lor. Noi avem mecanismul nostru propriu pentru a pune presiune pe Guvern. Eu o să mă refer aici doar la cîteva lucruri. Noi întotdeauna participăm și utilizăm instrumentul special al raportorilor speciali, utilizăm rapoartele. Puteți spune că aceasta este o presiune mai mică decît presiunea dvs. pe care o puneți pe Guvern? O să aveți șanse. Dacă vorbim despre implementarea proiectului cu Parlamentul. Advocassi pentru deschidere, pentru transparență, susținerea lor în organizarea audierilor, aducerea expertizei, susținerea cu crearea web site-urilor interactive, construirea capacităților pentru a putea răspunde ca să nu aibă doar o comunicare într-o singură direcție. Și asta este doar un exemplu.

Atunci cînd vorbim despre persoane cu dizabilități și aici la fel cînd lucrăm cu instituțiile guvernamentale noi încercăm să punem în documentele noastre cerințele – clădirile dvs. trebuie să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități, trebuie să faceți, să realizați acțiuni adiționale pentru a asigura o accesibilitate mai mare și nu doar acces fizic, dar și alt tip de accesibilitate. Un caz foarte bun a fost cu domeniul electoral, cu SIS, cu CEC, cu justiția și în documentele noastre de licitație este o solicitare ca organizațiile care angajează persoane cu dizabilități vor primi puncte suplimentare. Deci, noi acționăm ca și exemplu. Și, probabil, ați observat construcția clădirii noastre. Noi încercăm să facem clădirea ONU accesibilă pentru toate tipurile de persoane cu dizabilități și să utilizăm aceasta pentru a promova în fața instituțiilor guvernamentale acest lucru. Și nu cred că noi facem toate lucrurile absolut existente, nu cred că nu există lucruri care pot fi criticate în lucrul nostru, dar noi încercăm să utilizăm instrumentele și mecanismele de care dispunem pentru a face o presiune adevărată pe Guvern și pe Parlament.

Un alt exemplu, poate acesta ar fi un exemplu bun cu crearea și consolidarea CALM-ului. Atunci cînd încercăm să facem advocassi, să promovăm descentralizarea, reforma administrației publice locale, noi am susținut crearea CALM-ului, care a devenit o organizație destul de puternică și ei încearcă să lupte pentru drepturile autorităților locale în raport cu Guvernul și, de asemenea, să joace un rol foarte important în promovarea reformelor de descentralizare. La acest moment noi vedem diferit reformele. Dar, noi sîntem foarte bucuroși că CALM funcționează ca o organizație puternică cu care noi putem, să lucrăm și să încercăm să ne convingem unii pe alții și să avem acest dialog și în acest dialog soluțiile pot fi găsite.

Primul mesaj este că noi încercăm să utilizăm toate instrumentele noastre existente pentru a pune presiuni. Noi continuăm să lucrăm și să le dăm capacitatea prin angajare, prin implicare în calitate de partener cu societatea civilă și, de asemenea, ceea ce Simone a menționat, noi nu venim cu soluțiile. În calitate de organizații globale ce putem face, cu cunoștințe globale noi aducem anumite soluții și cele mai bune practici din alte țări și după aceasta ține de dvs. și de Guvernul dvs. ca să decidă ce soluții sînt acceptabile pentru dvs., pentru că dvs. sînteți cei

care trebuie să decideți viitorul țării dvs. și noi venim doar să vă susținem în acest sens.

Încă o remarcă referitor la soluții sau așteptările pe care noi le avem – în remarcile mele am menționat despre organizațiile de monitorizare a Parlamentului. Aceasta este una din aceste practici și în alte țări s-a dovedit că acest tip de instituție funcționează și s-ar putea să discutăm acest lucru să vedem dacă este acceptabil pentru Moldova, dacă va funcționa sau nu. Aici ține de dvs. și de Parlament. Consiliul de Cooperare – ați menționat o practică foarte bună. La ședința trecută, asta a fost la sfârșitul anului 2012 sau începutul 2013. Din păcate, după acea perioadă țara se află în criză politică permanentă. Și nu aveți un Guvern stabil care să dureze mai mult de 5-6 luni. Deci, pentru a discuta despre astfel de instituții este foarte greu, credeți-mă. Noi am ridicat această întrebare de mai multe ori și ca o practică foarte bună a funcționat anterior și ne-am referit la aceasta, dar acum noi am auzit acest lucru spus și din partea Prim-ministrului, că va fi reînprospătată și noi sperăm foarte mult că practicile bune vor fi aplicate sau cel puțin odată pe an sau 2 ori pe an să aduceți toți partenerii de dezvoltare la o ședință comună și împreună cu societatea civilă să-i puneți față în față să discute despre proiecte, să convină asupra priorităților, pentru că ar fi un dialog foarte, foarte productiv, dacă el ar fi reluat și s-ar desfășura în continuare.

Și ultimul aspect – selectarea ONG-urilor, pentru că v-ați referit și la aceasta. Selectarea ONG-urilor – noi încercăm să fim onești și să utilizăm doar sau să aplicăm reguli bazate pe concurență, dar ați văzut recent situația cu sprijinul UE pentru societatea civilă. Ei au anunțat însă nu au reușit să obțină organizații puternice ale societății civile și mă tem că vor veni acum la noi și ne vor ruga să activăm în calitate de organizații intermediare. În acest caz, dacă noi vom refuza aceasta, va fi cea mai bună decizie pentru Republica Moldova și pentru oamenii din Republica Moldova. Vă mulțumesc.

Dna PATLATI (președinta Asociației obștești ”Onoare și Drepturile Femeii Contemporane”, mun.Bălți

Bună ziua. Numele meu este Olga Patlati, sînt președinta Asociației obștești ”Onoare și Drepturile Femeii Contemporane” cu sediul la Bălți. Vroiam să vin doar cu o remarcă ce ține de transparență. În susținerea colegelor mele care au vorbit anterior pentru că atunci cînd vorbim despre transparență ne referim nu doar la discutarea și perfectarea unui proiect de lege care foarte des se întîmplă că nu este pus în aplicare. Cînd vorbim despre transparență avem în vedere și colaborarea deschisă dintre structurile de stat – Guvern – Parlament și societatea civilă. Nu doar organizațiile neguvernamentale, dar și simplii cetățeni care nu aparțin unor instituții cum sînt organizațiile neguvernamentale, dar care se adresează la organizațiile neguvernamentale după ajutor, pentru că noi avem cazuri concrete cînd societatea civilă luni întregi nu pot să faciliateze de audiență la cineva din reprezentanții Guvernului – ministru sau viceministru, atunci cînd este o problemă stringentă.

A doua. Eu mă adresez cu o rugămintă foarte mare către partenerii noștri de dezvoltare referitor la distribuirea fondurilor pentru că, așa după cum a fost menționat anterior, vreau să aveți în vedere că noi cu toată deschiderea am venit în fața dvs. să vă zicem realitatea, pentru că fondurile care vin prin Guvern sînt într-adevăr distribuite organizațiilor după culoare. Vă mulțumesc. O zi bună.

DI GODEA (consilier al Primului Ministru)

Mulțumesc. Eu chiar am să am o rugămintă dna Patlati, vrem chiar și o listă de organizații de culoare care au beneficiat preferențial de fonduri. Sincer. Eu nu vreau ca practica anterioară să continue, pentru că știu ce s-a întîmplat și credeți-mă că avem toată capacitatea să învățăm din trecut, pentru a nu repeta erorile în viitor.

Este foarte bine că discutăm astăzi ceea ce discutăm. Eu am vrut doar să intervin. Aici s-a făcut precizarea și chiar așteptăm lista. Nu vorbesc doar că sîntem la eveniment, pentru că relația cu societatea civilă în Cabinetul Primului Ministru eu o am prin cumul, sarcina mea de bază - sînt consilier pe securitatea națională, adică, s-ar putea să lucrăm foarte eficient. Relația cu societatea civilă am preluat-o pentru că vin din mediul dvs. și cunosc foarte multă lume și am o experiență destul de mare de activitate în cadrul societății civile.

Eu am vrut un pic să spulber temerile că dacă va fi creată o platformă de cooperare pe bază permanentă asta ar eclipsa alte lucruri care sînt încetățenite. Eu vreau să vă spun cu toată responsabilitatea, deci Legea transparenței decizionale, Legea cu privire la accesul la informație sînt în vigoare, sînt aplicate, aplicabile și ele conțin anumite mecanisme care rămîn în vigoare. CNP sau cum se va numi va fi unul din instrumentele de cooperare între societatea civilă și autoritățile publice și este important din punctul meu de vedere ca acest instrument să fie utilizat la maximum în beneficiul oamenilor pentru care lucrează Guvernul și organizațiile societății civile. Pentru că și Guvernul și societatea civilă cel puțin declară că lucrează pentru binele public. Deci, este exact domeniul unde ne putem întîlni pentru a fi și mai eficienți, și mai exhaustivi în rezolvarea problemelor, și în a răspunde la necesitățile beneficiarilor. Doar cu o mică deosebire – Guvernul are în sarcina o țară întregă, organizațiile fie un sector, fie un grup de beneficiari, dar toți sînt importanți. De asta vreau să vă asigur. Sigur că noi insistăm mult, inclusiv și mîine și să vedem cu ce o să ieșim la finișul acestei etape, dar eu am un îndemn către foștii colegi din societatea civilă – încercați să utilizați la maximum toate oportunitățile și toate pîrghiile care sînt, care urmează să le construim pentru că aceasta ne va aduce beneficii. Și am o mare rugămintă pentru dvs. – păstrați distanța socială și nu încercați să depășiți niște limite în raport cu Guvernul. Din experiența mea din 1992 pînă acum am văzut diferite lucruri și am văzut diverse situații, încercați să lucrați pentru beneficiarii dvs. și pentru alții. Asta este cel mai important în a vă păstra credibilitatea, verticalitatea și dacă vreți cu adevărat să contribuiți la consolidarea democrației în Republica Moldova. Mersi.

Dna FONARI

Este foarte bun îndemnul ca organizațiile parlamentare să facă ce consideră, indiferent ce așteaptă partenerii de dezvoltare, vreau să vă spun că Consiliul ONG asta și face. Astăzi și mâine, Consiliul ONG, 11 oameni, pe care i-ați auzit vin din organizații foarte puternice. Ei au ce face la ei acasă. Ei pot să construiască dialogul cu guvernarea și cu Parlamentul și cu Guvernul de sine stătător, dar eu am o apreciere foarte mare pentru acești oameni și pentru invitații noștri din diferite platforme, rețele, organizații mari care, la fel au ce face, care s-au implicat în acest dialog, voluntar, pentru a construi oportunități pentru ceea ce înseamnă societate civilă. Nu vom avea aceeași voce, evident, pentru că nici Parlamentul nu are o voce unică, are mai multe partide, are mai multe curente, mai multe păreri, dar ceea ce este important este că și azi, și mâine, și sper că din acest moment noi vom contribui la obiectivul 17 – obiectivul de dezvoltare durabilă care zile ”parteneriate pentru realizarea obiectivelor”, ajutând Legislativul și Executivul care au de fapt această obligație să așeze la masă toți partenerii, să așeze la masă și partenerii de dezvoltare și societatea civilă ca să discutăm niște lucruri. Eu nu cred că și cetățean, în faza că trebuie să punem presiuni asupra Guvernului, noi partenerii de dezvoltare asta facem în fiecare zi.

Eu aș vrea ca partenerii de dezvoltare să pună mai puțină presiune pe Guvern într-un anumit context, pentru că trebuie să ne gândim la motivarea oamenilor care lucrează în Guvern și fac politici publice, începând cu 2000 de lei, iar dvs. partenerii de dezvoltare oferiți echipe dvs. și organizațiilor mari cu care administrați câte 3 milioane de euro în an, salarii care încep de la 2000 de euro. Este o diferență între 2000 lei și 2000 euro și atunci când această presiune se pune pe niște oameni care lucrează în sector, pentru că cred, pentru că noi avem oameni care cred și care-și fac munca cinstit indiferent de cât primesc. În ONG-uri, în Guvern, în Parlament, la partenerii de dezvoltare sînt oamenii cei care chiar vor să construiască ceva pentru această lume. Noi am avut situații în care s-au investit foarte mulți bani – anume milioane de euro, ca să ajungem ca după zeci de ani de promovarea egalității de gen, de exemplu, să încercăm să creăm această presiune de dialog, facem în fiecare an câte o conferință la cel mai scump hotel din Chișinău. Se cheltuiesc foarte mulți bani, și eu trebuie să lupt, îmi pare rău că dau acest exemplu, dar mi se pare incorect să mă duc, să mă rog din partea platformei pentru egalitate de gen și a Consiliului ONG să facem concursuri deschise pentru organizațiile care participă la forumul ”Femeia contează”, pentru că se decide din oficiu cine va fi invitat. Eu nu am fost invitată anul trecut, or eu cred că am ceva de spus în domeniul mișcării feministe. În anul acesta a trebuit să mergem, mie mi s-a permis din partea instituțiilor ONU ca acest concurs să fie deschis și atunci am mers la Parlament, pe care dvs. chipurile puneți presiune, și ne-am rugat - vă rog interveni dvs. și, apropo, și de Parlament, eu nu cred că efortul care se depune din partea donatorilor de a ajuta femeile deputate să aibă o platformă a femeilor deputate este un efort neimportant.

Este cu adevărat un efort important că sînt susținute dnele deputate, dar vreau să zic că aici este și bunăvoința lor și înțelegerea lor a situației, pentru că noi

am avut situația în care o instituție internațională adună doi ani la rând organizațiile la forum, invită deputatele, implică organizații neguvernamentale, conduse de bărbați, pentru a contribui la egalitatea de gen și negociază 3 zile de concediu pentru tați. Ceea ce mi se pare foarte greșit. După care, după ce se negociază la un forum care costă foarte mulți bani și se face la Leograd, pentru care o bună parte din ONG pînă acum protestează și v-am informat că noi nu mergem acolo din principiu. Acel hotel a distrus prima poștă din Chișinău. Acel hotel a modificat actele, au făcut abuz de putere, a fost o mișcare civilă nu doar ONG-uri, au ieșit foarte mulți cetățeni, poștașii Chișinăului – vorbitori de română, rusă, ucraineană, au ieșit vedete de estradă, jurnaliști, ONG-iști. Nu mai vrem să mergem acolo pînă nu restabilesc primul local. În continuare organizațiile donatoare oferă bani acolo. Facem nuntă. Sîntem de acord ca să dea pentru tați 3 zile, după care, îți pui mîine în cap ca și ONG și te duci la fiecare deputat și le mulțumesc foarte mult doamnelor deputate, care nu au făcut asta pentru că au presiune de la ONU, au înțeles, și, în special, și soțiile unor deputați, care au făcut ce au putut, pentru că noi avem acum 2 săptămîni de concediu la nașterea copilului pentru tați. Și asta nu este nici pe departe un rezultat care neapărat trebuia susținut de ONU. Este minunat dacă ONU ne susține, dar în țara asta mai sînt oameni care cred în lucrurile acestea și atunci acești oameni dacă nu-i puteți susține, ar fi important la ONU să se discute ca să nu fie demotivați. Acum pur și simplu ONU a nimerit sub mîna noastră fierbinte, dar sînt și alte agenții care, începînd de la TACIS încoace care aduceau cîteva milioane de euro în an, care se cheltuiau absolut în dodii, pentru că există proiecte de genul, care nu sînt cost-eficiente, dar ele au rezultate și asta este o parte bună. Trebuie numai să vedem cum putem maximaliza aceste rezultate și cum schimbăm atitudini, dar sînt și proiecte foarte mari care au vînturat banii, au demotivat oamenii și continuă să facă prin proiecte care se oferă acum pentru analize și studii care costă foarte mulți bani și pînă la urmă unde aceste analize sînt folosite. Eu am fost vicepreședinte la CNP în ultimul mandat, cu un mandat în urmă am fost coordonatoarea grupului social. O muncă enormă din punct de vedere coordonare voluntară. Lucram cu dl Țurcanu foarte multe nopți ca să venim cu niște contribuții, iar organizațiile care au la propriu milioane de euro în fiecare an, nici nu binevoiau să ne trimită acele analize. Atunci cînd vorbim despre transparență și zicem că lucrurile ar trebui plasate pe Internet, ar trebui să vorbim și despre aceste analize și studii, care trebuie să fie accesibile, iar organizația trebuie să aibă angajamentul că chiar dacă li s-a terminat proiectul și dacă documentul acela se discută în Parlament sau în Guvern, să se implice, să dea valoare acelor bani care deja au fost cheltuiți în contextul acela. Și, evident, cetățenia activă.

Încă odată zic ceea ce au spus colegii – noi trebuie să susținem grupurile de cetățeni. Organizațiile care lucrează cu grupurile de cetățeni, cu cei din afara Chișinăului în mod special, cu voluntariatul, pentru că noi ne pomenim în situația în care, acesta o să fie ultimul exemplu pe care îl dau în această etapă, ca și cu platforma pentru egalitate de gen. Mai mulți ani la rând au fost mai multe platforme, care au făcut, au promovat inclusiv CNP și Consiliul ONG, alături de controlul tutunului și alte domenii, noi am promovat egalitatea de gen, mai multe

organizații la un loc. Și pe urmă a venit donatorul și a zis, noi vrem platformă. Nu trebuie consiliul să fac aceasta. Faceți-ne platformă cu suportul mai multor colegi din Consiliul ONG, cu suportul organizațiilor și al personalităților în domeniul gender. Am creat o platformă de niște oameni care sînt cei mai buni în domeniu, care știu foarte bine toate subiectele care țin de agenda de gen. Acești oameni acum sînt împreună. Mi s-a spus să nu aplicăm proiecte, pentru că donatorii se vor gîndi de unde bani, dar voi gîndiți-vă cum să faceți politici și influență ș.a.m.d.

Avem un proiect. În septembrie se termină. Lăsam platforma cu Strategie, cu toate celea, dar bani nu sînt. Păi, dacă ați vrut platformă la nivel de parteneri de dezvoltare și știți că următorul grant pe domeniu gender va veni abia peste jumătate de an, trebuie să găsiți cu organizațiile partenerii din societatea civilă o soluție ca să nu existe această ruptură de fonduri, pentru că sînt chestii elementare. Este nevoie de un secretariat care să întrețină pagina web, să facă ședințe, să lucreze. S-a început un plan de acțiuni cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, se lucrează pe violență, adică, lucrurile trebuie să continue. Noi trebuie să continuăm comunicarea, pentru că ceea ce face Valentin și colegii lui este absolut extraordinar. Atît de multă transparență și eu nu am știut. Eu am fost vicepreședinta CNP, am venit la ședințele de Guvern, mereu am lucrat cu pagina Guvernului, am pus la căutare în Google și nu găseam această platformă despre care vorbește Valentin. A trebuit să merg la nivel internațional, să intru în acest parteneriat al organizațiilor societății civile pentru eficacitatea dezvoltării ca pe nu știu unde, în care țară, să-l întîlnesc pe Valentin și să începem să comunicăm. Noi avem nevoie de acest cadru de comunicare. Sperăm tare mult, cu asta închei, că ceea ce am discutat astăzi în atelierul 1 că în sfîrșit se va găsi o posibilitate ca mîine să se discute ca un om sau doi, angajați special, în plus, în Cancelaria de Stat, care să comunice cu societatea civilă și să ne ajute să oferim durabilitate la aceste întruniri și să oferim durabilitate acestor fonduri pentru dezvoltare. Pentru că sîntem la etapa în care fiecare muncim foarte mult, în care se face foarte mult voluntariat, în care se fac lucruri profesioniste și în Guvern și la Parlament și în cadrul agențiilor pentru dezvoltare, dar noi toți simțim că nu este cost-eficient ceea ce se face, facem mult, dar nu cost-eficient. Mulțumesc mult.

DI BOȚAN Roman (deputat în Parlament)

Bună ziua doamnelor și domnilor, sînt deputat în Parlament în Comisia juridică, numiri și imunități. Am discutat cu atenție absolut tot ce s-a discutat. Văd că timpul deja expiră, de aceea o să fiu foarte succint. Ceea ce este interesant, este faptul că oamenii care sînt prezenți aici în sine sînt interesanți și cei care fac parte din sectorul asociativ, sînt oameni cu inițiativă care își doresc schimbări. Asemenea tineri sînt nu numai în sectorul asociativ, sînt și în partide politice, sînt și în alte domenii. Eu, de exemplu, am făcut parte și din sectorul asociativ, am făcut parte și din administrația publică locală a or. Orhei, apoi a raionului Orhei, acum sînt în Legislativ. De aceea, cumva cunosc și o baricadă și alta. În sine, un dialog presupune o comunicare între doi sau mai mulți parteneri. Astăzi am fost în rolul de a asculta, dar bine îmi asuma acest rol, probabil, la următoarele întruniri o

să discutăm mai mult. Ceea ce am vrut să remarc este faptul că cineva dintre dvs. remarca că ONG-urile nu întotdeauna reprezintă opinia populației, de aceea trebuie luată în considerare opinia tuturor și m-am prins la ideea că dvs. de foarte multe ori aveți dreptate din acest punct de vedere. Într-adevăr trebuie să luăm în seamă opinia tuturor. Iar dacă vorbim despre ONG-uri trebuie să ne dăm seama că ele nu se află doar la nivel central și dvs. aveți norocul să fiți aici prezenți. Sînt foarte multe ONG-uri la nivel local care încearcă să lucreze, să activeze, de multe ori fie că nu au capacitatea, fie că nu au iscusința de a accesa anumite resurse, dar există foarte mulți tineri care vor să se implice.

Eu, de exemplu, identific problema care a fost deja menționată – un mecanism de susținere a ONG-urilor din oricare bugete, inclusiv din bugetele locale. Există asemenea experiențe și în alte țări, dar aici, bineînțeles, va apărea întrebarea modalităților de raportare și a factorului de eradicare a corupției. De aceea, la nivel legislativ dvs. puteți să veniți, și puteți să apelați la deputați pentru a veni în acest sens cu anumite viziuni. Aceasta este o problemă care o scot în evidență mai mult ONG-urile locale, care nu au neapărat nevoie de surse foarte mari pentru a face o acțiune foarte mică într-un cartier al unui oraș, nu din mun. Chișinău, dar din alte orașe. De aceea, cred că atunci cînd dvs. discutați cu Guvernul și cu Parlamentul ar trebui să duceți și mesajul dumnealor.

Un alt lucru important este faptul că dvs. identificați niște mecanisme de dialog cu Guvernul. Eu consider că un dialog poate fi dus și cu Legislativul. De exemplu, atunci cînd a fost adoptat proiectul nr.180 sau Legea privind violența în familie, în cadrul Comisiei juridice au participat reprezentanții societății civile, vorbesc de grupurile de ONG-uri interesate de această problemă, deși reprezintă o problemă importantă pentru întreaga societate. Inclusiv, în Parlament au fost reprezentanți ai societății civile. Important este faptul cum va fi aplicată această lege și deja aici dvs. puteți să interveniți cu monitorizarea asupra Guvernului, pentru că Guvernul este în măsură să aplice Legea.

Ceea ce ține de inițiativele legislative, eu sînt convins că dvs. oricînd puteți comunica cu parlamentarii, cel puțin cu cei care sînt dispuși spre comunicare. De exemplu, eu am fost contactat pe rețelele de socializare de foarte mulți reprezentanți ai societății civile și îmi face plăcerea să discut. Cu toate că nu întotdeauna sînt de acord cu anumite motive, dar este firesc ca într-o societate democratică trebuie să existe mai multe opinii, fiindcă opiniile diferite ne fac mai puternici. Ceea ce am vrut să mai spun este faptul că lacunele legislative pe care dvs. le menționați, probabil, nu ar fi cazul să le vorbiți numai în cadrul CNP sau în alte structuri instituționalizate. În cadrul acestor structuri nu neapărat sînt reprezentate toate ONG-urile. Poate dvs. în calitate de ONG-uri independente veniți cu diferite idei către deputați. Este și asta o modalitate de a lucra. Eu vă mulțumesc pentru oportunitatea de a participa la această discuție. Vă doresc mult succes. Sînt dispus și eu personal și cred că și colegii mei pentru comunicare, iar această guvernare sper să aducă roade, inclusiv sub aspectul conlucrării cu societatea civilă. Cel puțin noi deputații și colegii mei vom depune efort ca mesajul

dvs., care de multe ori este unul critic, și asta este firesc, să fie auzit. Vă mulțumesc.

Dna APOSTOL

Eu aș vrea o replică către dna Narine Sahanyan și o să prefer să spun în engleză. Am o curiozitate – spuneți că UE nu a acceptat proiectele de la societatea civilă a Republicii Moldova, pentru că societatea civilă este slabă sau nu putea prezenta proiecte puternice, atunci unde este construirea capacității despre care dvs. vorbeți. Asta este o întrebare cât de eficientă a fost această construire a capacității, dacă astăzi, noi, după mai mult de 20 de ani de independență nu avem o societate civilă puternică care UE ar accepta-o și când vorbim și de agențiile ONU, deci asta este c-am problematic pentru mine, pentru că aici oamenii din societatea civilă spun că noi sîntem ONG-uri puternice, noi avem capacitate, noi avem cunoștințe, noi știm cum să facem lucrurile și atunci este o instituție care oferă fonduri și care spune nu. Că societatea civilă în Republica Moldova nu poate să facă acest lucru. Doar agențiile ONU pot să facă acest lucru.

Evident, dar dvs. aveți un rost și aici, pentru că, pe de altă parte, dvs. spuneți că lucrați prin parteneriate cu societatea civilă pentru a construi capacitatea civilă și în cazul acesta dacă dvs. consolidați capacitățile societății civile și vă așteptați să aveți una puternică, dar această societate nu este apreciativă, atunci întrebarea este – ce fel de capacitate construiți dvs. și ce fel de societate puternică construiți dvs? Evident, întrebarea este pentru UE, dar și pentru dvs. Cît de etic ar fi pentru agențiile ONU să accepte acest lucru, pentru că societatea civilă nu este suficient de puternică în Moldova? Cît de etic este ca dvs. să acceptați aceste proiecte și să le implementați într-o țară, unde dvs. sînteți agenție interguvernamentală internațională? De multe ori știți contextul vocal, dar și calitatea lucrurilor pe care agențiile ONU sînt sub semnul întrebării uneori. Eu spun asta nu în cazuri concrete ale agențiilor ONU care au o anumită modalitate de a face lucrurile, dar vorbim despre egalitatea de gen în special.

Dna SAHANYAN

Sincer vorbind, referitor la ultimele remarci aș fi gata să răspund, dar nu trebuie să faceți acest lucru. Nu sînt pregătită să răspund la aceste întrebări. Vorbind de partea etică, eu nu văd nici un fel de aspect neetic aici, pentru că dacă noi nu am fi adus acești bani, țara ar fi pierdută. Modul de implementare a acestor bani sînt tot prin contractarea ONG-urilor și pentru a construi elementul de capacitate, cât de mult succes avem – probabil nu așa de mult succes după cum ne-am fi planificat să avem, dar acesta este un proces și învățarea nu este un proces de loc ușor. Și 25 de ani nu este un termen așa de îndelungat și țările europene au un sector ONG foarte puternic care nu s-a construit în 25 de ani. Care este greșeala pe care o fac și partenerii de dezvoltare, atunci cînd noi venim cu soluții pentru țările în curs de dezvoltare și credem că aceasta se poate întîmpla peste noapte. Nu, de fapt, societatea și schimbarea mentalității este un proces foarte îndelungat și nu ține doar de capacitate, dar și de foarte multe alte elemente care sînt aici implicate.

Dacă sînteți interesați, noi putem să continuăm o discuție bilaterală. Eu nu cred că aici se merită să mergem mai departe cu discuția aceasta.

Dna APOSTOL

Cred că într-un fel putem vorbi de construirea capacității societății pînă cînd va trebui să fie un moment cînd terminăm cu consolidarea capacității. Trebuie să încercăm să protejăm societatea civilă, dar și să o lăsăm să se dezvoltate de sine stătător și să devină mai puternică, pentru că nu poți la infinit să consolidezi capacitatea și de fiecare dată să utilizezi. Nu mă refer la dvs., ca agenție a ONU, dar în general. Asta este o abordare problematică atunci cînd noi ne focusăm pe consolidarea capacității societății civile și facem acest lucru și după aceasta cînd vine vorba de practică spunem – uite că nu avem capacități și trebuie să mai așteptăm încă 20 și nu știu cîți de ani pentru a o construi.

DI ȚURCANU

Mulțumesc mult. Vreau să anunț că mai avem 5 minute, dar dacă dvs. doriți putem continua.

DI COBZAC (deputat în Parlament)

Vă mulțumesc. Mă voi strădui să fiu foarte succint în lipsă de timp. Sînt Grigorii Cobzac. Sînt deputat. Anterior am activat în business. Nu am crezut niciodată că am să ajung în domeniul public. Am o experiență unilaterală dar foarte bogată de conlucrare cu o organizație non-guvernamentală din Irlanda, care a activat în Moldova. Eu cred că am fost marcat profund de această relație. Eu am văzut ceea ce înseamnă dedicație, ceea ce înseamnă onestitate, ceea ce înseamnă un obiectiv pentru care se dedică. Obiectul lor erau copiii cu handicap de la școala de copii cu handicap din or.Hîncești. Iată aici am lucrat cu ei 7 ani de zile. Despre necesitatea ONG-urilor eu cred că astăzi ar fi o discuție inutilă, dar, în acelaș timp, iarăși necesară. S-a vorbit aici despre necesitatea, despre un domeniu pe care îl numim implicarea civilă, monitorizarea guvernării și așa mai departe. Eu cred că aici chiar este un domeniu care ar fi prioritar în activitatea ONG-urilor și ori în contextul faptului că foarte mulți cetățeni, floarea națiunii este plecată peste hotare, noi avem astăzi o societate, cred că în mare măsură amorfă, eu aș spune indiferentă la relația sa cu guvernarea. Eu aș putea să vă aduc un exemplu cum personal publicam chiar și în presă ilegalități, reacțiile erau de genul – tu știi, uite dacă face pentru dînsul, el poate să facă și pentru guvernare. Eu cred că aici este un domeniu care este loc de aplicare a aptitudinilor tuturor.

O fire responsabilă este interesată într-o societate civilă, organizată și puternică. Așa ar trebui să facă și actuala guvernare, care a venit cu un rating de încredere cu 15,8 la sută. Cel care a fost legalizat, cîștigatt în alegeri. Or, dacă dorești să implementezi reforme, care desigur au costuri politice, ție îți trebuie susținere obligatoriu. De la cine poate fi obținută această susținere în raport cu societatea. Desigur, că prin intermediul organizațiilor non-guvernamentale care este un actor foarte principal în formarea opiniei publice. S-a vorbit aici că în

ultimul timp au scăzut finanțările cu 75% din toate sursele de finanțare. Au vorbit toți, fără excepție, că o activitate veritabilă a ONG este condiționată de finanțare. Dacă să vorbim la acest aspect, a fost menționată și finanțarea independentă s-au cerut și finanțări direct din domeniul public, de la buget. Cred eu și îmi exprim opinia mea că orice finanțare din banii publice astăzi, sînt daruri otrăvite ale guvernării. Ar trebui să optăm și să solicităm mecanisme de finanțare, de obținere a veniturilor din activitatea ONG-urilor, dar mecanisme de finanțare independente. Orice dependență de finanțare din banii publici, aceasta este o dependență de guvernare. Or, însăși, moderatorul astăzi a menționat - țineți distanța, păstrați-vă independența. Cred că este loc de o paralelă cu presa din Republica Moldova care are aceeași problemă, ori cei care obțin finanțări de la politicieni, desigur, că noi vedem calitatea produsului lor. Pericolul acesta este și pentru dvs., țineți-vă de el, optați pentru mecanism, optați pentru temelie ca și un element extrem de pozitiv și salutar este atunci cînd se ajunge să se aleagă între independență și finanțare, să se aleagă independența. Or, exemplul dnei Bodrug, care a menționat și de principiul de voluntariat în activitatea sa, este unul salutar. Sînt gata și deschis pentru conlucrare. Mulțumesc.

Dna GUȚU (Președinte, Organizația obștească a părinților ce au copii orfani la întreținere "Adăpost și Alinare")

Bună ziua. Vin din teritoriu și vreau să vă spun că sînt bucuroasă, dna Fonari, că organizația dvs. a organizat așa o conferință și am fost invitată. Este o reînviere pentru Organizația "Adăpost și Alinare". Sper, pentru că noi cu bani foarte puțini am făcut lucruri mari. De ce? Pentru că s-a vorbit pentru prima dată despre birocrăția în domeniul adopției, s-a spus despre problemele care sînt, și s-au obținut rezultate foarte mari cu bani puțini. Noi am avut proiecte mici. Sînt adoptați peste 200 de copii. Sîntem un grup de părinți care ne întîlnim. Am ajuns în ghidul bunelor practici ale autorităților publice locale, dar nici nu ne-au invitat să ne spună că datorită experienței dvs. vă mulțumim și am obținut... Așa era politica și noi, probabil, nu eram de dînșii bineveniți, dar au obținut o oarecare premiere. Ce vreau să spun pentru finanțatorii viitori – să se uite după niște indici, nu cîte proiecte au avut, dar indici calitativi. Impactul ONG-urilor, deoarece sînt, chiar noi din teritoriu, sîntem foarte mulți care s-au mișcat, s-au aprobat legi de adopții, s-au plătit indemnizații pentru copiii adoptivi și ne mîndrim. Vă salut și vă mulțumesc, și datorită colegilor care sînt aici nu cu bani, dar cu știință și cu instruire.

Dna PĂDUREAC (AO „Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane”)

Bună ziua. Sînt Lidia Pădureac, AO „Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane”, mun.Bălți. Onorată asistență, dacă îmi permiteți doar cîteva clipe să judecăm împreună asupra genezei acestei probleme – de ce avem o societate civilă atît de slabă, iar deseori atît de apatică față de ceea ce se întîmplă. În acest context o să vin cu două sugestii foarte scurte pentru Ministerul Educației. Geneza problemei este de fapt în educația civică ca disciplină școlară, care este în liceu, este în colegii, dar, din păcate, profesorii de educație civică nu au pregătirea

necesară pentru a promova această disciplină. De aici și vin toate problemele ulterioare. Dacă ar am avea o generație tânără, educată în spiritul civismului, noi nu am avea astăzi problemele pe care le avem, nu am avea atât de puțini voluntari și multe alte probleme. De aceea propun ca la Ministerul Educației să se țină cont de faptul ca educația civică, ca disciplină școlară să fie promovată de persoane foarte bine pregătite. Sînt țări în care educația civică este un examen de BAC și atunci pe lîngă examenele care sînt la noi ar putea fi examenul de specialitate limba străină, evident ar putea fi și examenul la educația civică. Dacă noi am încerca să rezolvăm această problemă, probabil, ar dispărea multe. Lipsește activismul societății civile. Mulțumesc.

Dna Zotea Alina (deputat în Parlament)

Bună ziua doamnelor și domnilor. Mă numesc Alina Zotea și sînt deputat. Cred că va pentru premieră cînd voi spune că și eu am fost fondatoarea unui ONG. De aceea, cunosc foarte bine ceea ce faceți dvs. Am fondat acel ONG cu un parteneriat cu austriecii și astăzi peste 100 de mămici care sînt singure cu copii, se bucură de mîncare gratuită, de consiliere psihologică și alte servicii pe care le oferă acest centru. Desigur că în calitate de deputat nu am mai putut să duc acest Centru, de aceea, el se află pe mîini bune și mă bucur că împreună putem realiza lucruri foarte frumoase. În calitate de membră a platformei comune de dialog a doamnelor deputate pot să vă spun cu sinceritate că există într-adevăr probleme în această platformă. Pînă astăzi noi nu avem acel Regulament, nu este definitivat și avem acele probleme cu doamnele care astăzi nu se regăsesc într-o acțiune. Din această cauză multe din aceste doamne deputat refuză să vină la această platformă. Și aici am avea nevoie și de susținerea dvs. ca să avem o ședință comună în care să punem punct acelor dispute care există în această platformă și să spunem lucrurilor pe nume că, noi sîntem, existăm ca platformă pentru binele societății și nu pentru mofturi sau careva carențe care mai există.

De asemenea, o să accentuez că la Forumul public național la care am participat și eu ”Femeile contează”, atunci cînd am vorbit cu acele grupuri tematice care au existat acolo am primit asigurarea că voi primi mai multe proiecte pe care societatea dorea să le înainteze. Pot să vă spun cu părere de rău că pînă astăzi nu am primit nici un proiect și am fost foarte deschisă și am zis că o să susțin societatea civilă, fiindcă am auzit la acel forum public național, într-adevăr proiecte care trebuie să ajungă în Parlament și votate.

De asemenea, v-aș propune ca pe viitor poate împreună și cu deputații în Parlament să facem o carte albă a ONG-urilor așa cum există în România, unde sînt sugestii și propuneri pentru partidele politice sau pentru instituțiile de stat. Este o carte albă în care fiecare partid își propune să completeze din acea carte albă mai multe domenii. Aceasta ar fi foarte binevenită aici. De asemenea, vreau să vă felicit, pentru că eu consider că acest an a fost unul fructuos pentru voi și vă mulțumesc pentru toate propunerile și pentru insistența de care dați dovadă, fiindcă vreau să vă spun că numai așa am reușit să trecem mai multe proiecte importante. Vă asigur de tot sprijinul, rămîneți la fel de frumoase, istețe și la fel de

binevoitoare și tolerante cu toți cei care se regăsesc, atât la Parlament, cât și la Guvern. Vă doresc mult succes.

DI OSTAF (Director, Centrul de Resurse pentru Drepturile
Omului (CReDO))

Eu vreau să spun doar două lucruri. Există la noi un mit precum că informația despre granturile despre implementarea acestora este o informație nepublică. În opinia mea această informație este. Face parte din domeniul public și s-a spus despre faptul că sînt anumite proiecte care sînt implementate, documentele de proiect sînt publicate pe site-uri. Ar fi fost bine că nu doar matricele acestea de rezultate, dar și rapoartele intermediare și rezultatele finale să fie publice, astfel încît noi cu toții să vedem care este impactul și dacă există eventual, să calculăm costurile, eficiența. Există o altă categorie de organizații care finanțează și nu oferă informații suficiente despre beneficiarii granturilor. Unii din ei sînt prezenți și aici. Este un mit care trebuie să fie spart. Toată informația trebuie să fie publică.

Un alt aspect important. S-a vorbit despre transparență. Nu este valabil doar pentru sectorul public, dar și pentru sectorul finanțatorilor, pentru că ei au o anumită încredere din partea cetățenilor săi, deci intervin în spațiul public din Republica Moldova, fac anumite schimbări și, la fel, trebuie să fie responsabili pentru eventualul, cum spunea Simone, ca să nu facă o acțiune care dăunează mai mult decît adaugă o valoare. Pe de altă parte acest principiu ar putea să ferească pe ei de anumite preferințe, loialități de ordin politic sau de altă natură. De altfel, noi avem anumite suspiciuni vizavi de anumite acțiuni a unor donatori, finanțatori și aceasta este valabil pentru foarte mulți.

Un alt aspect este să nu substitui capacitățile, pentru că oricare finanțator are o viață scurtă într-o țară. De la 3 pînă la 6 ani maximum. Și aici odată ce intervine în spațiul din Moldova și, cel mai important este că foarte mulți din ei sînt locali și, eventual, ar trebui să creeze capacități în această țară, așa încît țara noastră să meargă înainte, dar nu să substituie prin activități din afară. Finanțatorii ar trebui să înțeleagă care sînt avantajele lor sau ce fac el mai bine, dar să substituie aceste schimbări, un alt mit care figurează foarte mult în documentele lor programate, dar în practică nu se regăsesc.

Eu multe acțiuni și activități am văzut care sînt bazate pe așa-numite abordări de schimbare. Ar trebui să existe o înțelegere foarte clară – în momentul în care în timp de 3-5 ani o instituție internațională finanțatoare nu reușește să facă o schimbare în domeniu, probabil, nu o fac bine cu siguranță. Din experiența mea de la 3 pînă la 5 ani e suficient ca să produci o schimbare într-un anumit domeniu. Dacă reușesc s-o facă ar trebui cu toții să înțeleagă că de fapt nu o pot face, pentru că nu au înțelegere, înțelepciune, fie că nu știu să folosească această schimbare care trebuie să fie produsă într-un anumit domeniu. Din păcate există în țara noastră suficienți donatori care puteau să stea și 10 ani într-un anumit domeniu, fără o anumită schimbare substanțială pentru această țară. Și invers, creînd anumite stimulente pentru un comportament foarte diferit. Asta sînt aceste 3 lucruri,

transparența, să nu substituie capacitățile, dar să le creeze și responsabilitatea pentru a face o schimbare în 3-5 ani, dacă nu atunci să plece. Mulțumesc.

DI ȚURCANU

Nu s-au mai înscris vorbitori, dar deja am depășit timpul planificat pentru atelierul nostru. Cred că nu e cazul aici să facem concluziile. Vom pregăti raportul pentru ședința de mâine și mâine vom continua pe aceeași temă ca să ajungem la ceea ce ne-am dorit și noi organizațiile societății civile, dar și Guvernul, Parlamentul. Le mulțumesc foarte mult reprezentanților Guvernului pentru participare, dlui Prim-ministru, dar și a deputaților care au fost prezenți și foarte activi la acest atelier. Evident, partenerii de dezvoltare ca întotdeauna sînt mereu în susținerea sectorului asociativ și guvernării. Vă mulțumim mult.

DI GODEA

Eu doar două cuvinte. În primul rînd, vreau să mulțumesc tuturor celor implicați care au făcut posibilă realizarea acestui eveniment. Vreau să mulțumesc reprezentanților ONG care s-au implicat în acest proces de consultări și au lucrat și în grupuri de lucru și și-au cheltuit nervii, cheltuit timpul, au depus efort, energie. Vreau să vă mulțumesc. Eu sper că mâine lucrurile să se întîmple pentru binele țării, iar partenerilor de dezvoltare vreau să le mulțumesc pentru că sînt strajnicii democrației și cred că avem ce învăța de la dvs. Mulțumesc.